

Юлия Дончева

**ПЕДАГОГИКА НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ
„ДЕТЕ – СРЕДА”**

**МЕТОДИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО
ЗА
СЕМИНАРНИ УПРАЖНЕНИЯ**

Първо издание

РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ „АНГЕЛ КЪНЧЕВ”

Русе, 2012

Анотация:

Настоящото ръководство е написано в съответствие с действащите учебни програми, програмните системи и нормативните документи в системата на средното образование и, по-конкретно, предучилищното възпитание. Включва основни средства и форми на работа по образователните направления Социален свят и Природен свят, използвани при организацията и методиката на възпитателната работа в детската градина.

Предназначено е за обучение на студенти от специалност предучилищна и начална училищна педагогика (бакалавърска степен), за действащи педагози и за всички имащи отношение към проблемите на Педагогиката на взаимодействие „дете - среда”.

Методическото ръководство е разработено под научната редакция и ръководство на доц. д-р Синто Юлзари.

© Рецензент: доц. д-р Синто Юлзари

ISBN: 978-954-712-568-1

Методическото ръководство е разгледано, одобрено и гласувано за печат на Катедрен съвет № 226/09.07. 2012.

Включено в допълнителния издателския план на РУ „Ангел Кънчев”, под номер 1 за 2012 г., одобрен от Академичес съвет на 09. 10. 2012 г.

Предговор

Методическо ръководство за семинарни упражнения по учебната дисциплина Педагогика на взаимодействието “дете – среда” се издава за първи път в рамките на Русенски университет “Ангел Кънчев”. Този факт заслужава поощрение, доколкото потребност от подобно ръководство отдавна има. Студентите и досега слушаха лекции и участваха по-малко или повече активно в упражненията по учебната дисциплина. След издаването на настоящето ръководство, обаче, те ще имат възможност предварително да се запознаят със смисъла на темата на всяко отделно упражнение, ще са наясно какво им предстои да усвоят в него, какви компетентности ще им помогне то да формират у себе си като настоящи студенти и като бъдещи учители, чрез какви средства ще се предизвика тяхната интелектуална и познавателна активност.

Вероятно написването на методическото ръководство е било интересно и приятно занимание за авторката. Предположението ми е свързано с това, че от известно време тя задълбочено и по новаторски води семинарните упражнения по Педагогика на взаимодействието “дете – среда”, като са видни удовлетворението и задълбочеността, с които върши тази дейност. Освен това, тя има значителен, двадесет годишен, опит и доказани професионални умения като детска учителка.

Методическото ръководство изпълнява задачата да ориентира читателите си-студенти или учители - в своеобразието на образователните направления “Социален свят” и “Природен свят” в детската градина. Това своеобразие не е малко и няма как да се установи, ако своевременно не се акцентира върху определени особености на двете образователни направления. При тях е типична връзката на нормативно определените знания с реалното състояние и развитие на предметите и явленията от обективната действителност, която, сама по себе си, действа като един мощен информационен и формиращ фактор върху личността на детето. Характерен е фактът, че децата опознават природните и социалните обекти и явления не само чрез ръководено проведената познавателна дейност по програмните системи за предучилищна възраст, но и в живота си, където непосредствено и системно формират собствен социален и познавателен опит. С този опит те “влизат” в разработването на всяка отделна тема и той трябва да бъде диагностициран, опознаван и отчитан от детския учител. Взаимодействието “дете – среда” е интегрално образователно направление в няколко аспекта – защото формира както познавателен, така и социален кръгзор у децата, защото те, заедно с интелектуалните, изграждат у себе си и социално-нравствени, естетически и емоционални качества, защото разкрива пред тях обективния свят в неговата цялостност, завършеност, комплексност и всеобхватност, защото формирането на знанията, уменията и отношенията предполага интегрирането на организирания педагогически взаимодействия във възпитателната работа в детската градина с тези в по-широката и ежедневно обграждаща детето социална образователна среда – семейството, близките възрастни хора, разнообразните средства за масова информация, научно-популярната литература и др. Тези акценти в дълбочина и задълбоченост са отчетени в предлаганото методическо ръководство.

Всяко едно упражнение в ръководството е представено в ясна и логически подредена структура. Формулирана е цел на упражнението, където са фиксирани смисъла и основния резултат като психическо образуване у студентите. Целта е декомпозирана в задачи на упражнението, конкретизиращи и актуализиращи резултатите. По-нататък е очертан кръг от дискуссионни въпроси. Участието в тяхното решаване осигурява интелектуалната, словесната и практическата активност на

участващите в упражнението студенти. Неговата структурна схема се “затваря” от технологията на протичането му, където са посочени елементите и алгоритъма на практическото реализиране на упражнението.

Към всяка тема се предлага разнообразие от презентации като част от тях са цитирани, но значително количество са самостоятелна авторска разработка. В общи линии презентациите са посветени на изпълнението на две задачи – да се илюстрират специфичните методически средства за възпитателната работа по Взаимодействие “дете – среда” (ВДС) в детската градина, като първа задача и, като втора задача, да се подпомогнат студентите да се ориентират за това как и в каква структурна последователност да планират организационните форми на ВДС.

Полезността на методическото ръководство, предложено в този си вид, е безусловна. То е необходимо за подготовката на студентите да оценят и осмислят своеобразието на възпитателната работа по ВДС в детската градина и за формирането у тях на теоретически и практически компетенции при нейното организиране и ръководство.

Доц. д-р Синто Юлзари

Семинарно упражнение № 1

Тема: Съдържание на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда” (ВДС) според Държавните образователни изисквания (ДОИ), образователни ядра от Социален свят и Природен свят – анализ, програмни системи за възпитателна работа по Взаимодействие „дете – среда” (ВДС) – авторски колективи.

Въведение: Доскоро предучилищното образование се приемаше като незадължителна част от образователната система, след която следва задължителната основна училищна степен. И двата етапа, независимо от степента на задължителност, не са самостоятелни звена в рамките на образованието. С въвеждането на задължителната подготвителна група/клас от 2003 г. законодателно се призна необходимостта от единна социално – педагогическа система „детска градина – начално училище”, обсъдена, например, в публикациите на проф. дпн Димитър Гюров. Така двата най-сензитивни периода в живота на детето се утвърждават като взаимосвързани в рамките на основното образование. С приемането на ДОИ за учебно съдържание за начално и предучилищно образование, макар и с известна разлика във времето на публикуването им, се признава значимостта на детството като образователен приоритет за обществото на 21 век.

Образователното съдържание включва постижими за децата знания, умения и отношения по образователни направления и техните цели в съответствие с културно – образователните области по чл. 10 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план и Държавните образователни изисквания на предучилищно възпитание и подготовка (2005 г.).

Цел на упражнението: Оценяване на резултатите от възпитателния процес по образователни направления според ДОИ за предучилищно възпитание и подготовка: знания и отношение на детето към обекти и явления. Пособия за оценяване и приложението им във възпитателния процес.

Съдържание на упражнението:

Съдържание на знанията по ВДС в ДОИ в действащите програмни системи.

Авторски концепции за възпитателната работа в детските градини – съдържателни акценти.

Дискуссионни въпроси:

1. Какво представляват ДОИ по двете образователни направления на ВДС? Каква е структурата на ДОИ като нормативен документ?

2. Какво представляват ядрата за учебно съдържание в образователните направления? Какъв е образователно-възпитателния минимум, който трябва да се формира у децата, според изискванията към всяко едно от ядрата?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват в анализирането на вида и структурата на ДОИ.
2. Да представят собствено мнение за водещите идеи, включени в образователните изисквания към всяко едно от ядрата.

3. Да достигат до осмисляне на развиващите функции на програмното съдържание по ядрата. Да коментират към кои съставки на детската личност се отнася всяко едно от изискванията към ядрата.

Технология на семинарното упражнение:

1. Преподавателят представя Наредба № 4, съдържаща ДОИ по ВДС. Представянето се извършва чрез мултимедийна презентация и на хартиен носител, предоставен на студентите (приложено Наредба № 4 от 2005 год.).

2. При представянето на ядрата преподавателят, поставя акценти, обяснява смисъла на всяко изискване, анализира формиращите му функции. По такъв начин студентите достигат до разбиране същността на ДОИ.

3. Поставя задачи на отделни студенти самостоятелно да коментират изискванията от ядрата. Да коментират основните развиващи функции по отношение на психическото развитие на децата, за което допринася изпълнението на изискванията.

Например: изискването „демонстрира предпочитания и привързаност към близки за него хора” от образователно направление Социален свят, ядро “Общуване с околните и самоутвърждаване” спомага за развитие на качества като добронамереност, отзивчивост, взаимопомощ, емпатия и т.н.

Подобни коментари студентите извършват за изисквания към другите ядра.

4. Заедно с представянето на ДОИ, преподавателят запознава студентите с Програмните системи на различните авторски колективи и прави сравнителен анализ на тяхното съдържание (приложени Програмните системи). Програмните системи (в книжни тела) се предоставят на студентите.

5. Обръща внимание на темите, на акцентите в темите, на разликите в темите при различните авторски колективи.

6. При работата си с програмите, студентите заедно с преподавателя, пренамират темата в книгата за учителя и в книжката на детето (за съответната възраст). Коментират се резултатите, които са получили.

Приложение:

НАРЕДБА № 4

от 18.09.2000 г.

за предучилищно възпитание и подготовка

(Обн., ДВ, бр. 80 от 03.10.2000 г.; изм. и доп., бр. 70 от 26.08.2005 г.)

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.) С тази наредба се определят държавните образователни изисквания за предучилищното възпитание и подготовката на децата за училище.

Чл. 2. (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.) Учебното съдържание на предучилищната подготовка включва постижимите знания, умения и отношения, които се са резултат от обучението и възпитанието на децата в предучилищна възраст (от 3 до 7 години) по образователни направления и са в съответствие с културно-образователните области по чл. 10 от [Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план](#).

Чл. 3. Изискванията за учебно съдържание по чл. 2 включват общи и специфични знания и умения в зависимост от насочеността на образователните направления.

Раздел II

Учебно съдържание по образователни направления

Чл. 4. Учебното съдържание по образователните направления се разпределя, както следва:

1. (доп., ДВ, бр. 70 от 2005 г.) български език и литература ([приложение № 1](#));
2. математика ([приложение № 2](#));
3. ориентиране в социалния свят ([приложение № 3](#));
4. ориентиране в природата ([приложение № 4](#));
5. (изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.) изобразително изкуство ([приложение № 5](#));
6. физическа култура ([приложение № 6](#));
7. (нова, ДВ, бр. 70 от 2005 г.) музика ([приложение № 7](#));
8. (нова, ДВ, бр. 70 от 2005 г.) конструктивно-технически и битови дейности ([приложение № 8](#));
9. (нова, ДВ, бр. 70 от 2005 г.) игрова култура ([приложение № 9](#)).

Чл. 5. (Нов, ДВ, бр. 70 от 2005 г.) Знанията, уменията и отношенията на децата като очаквани резултати от обучението и възпитанието по образователните направления и възрастови групи се конкретизират с учебните програми за предучилищно възпитание и подготовка и с учебната програма за задължителна подготвителна група/подготвителен клас.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 16, т. 1 от [Закона за народната просвета](#).

§ 3. Наредбата отменя:

1. Наредба № 5 за детските градини и обединените детски заведения, издадена от министъра на просветата (ДВ, бр. 20 от 1991 г.).

2. Наредба № 7 от 1988 г. за извършване на педагогически услуги, издадена от министъра на културата, науката и просветата (ДВ, бр. 40 от 1988 г.; изм., бр. 37 от 1989 г.).

§ 4. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение № 1 към чл. 4, т. 1 (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Държавни образователни изисквания за предучилищно възпитание и подготовка

Образователно направление: "Български език и литература"

Ядро "Свързана реч"

Ядро "Речник"

Ядро "Граматически правилна реч"

Ядро "Звукова култура"

Ядро "Подготовка за четене и писане"

Ядро "Възприемане на литературно произведение"

Ядро "Интерпретация на литературно произведение"

Ядро "Пресъздаване на художествена литература за деца"

Приложение № 2 към чл. 4, т. 2 (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: "Математика"

Ядро "Количествени отношения"

Ядро "Измерване"

Ядро "Пространствени отношения"

Ядро "Времеви отношения"

Ядро "Равнинни фигури и форми"

Приложение № 3 към чл. 4, т. 3 (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: "Социален свят"

Ориентирането на детето в социалния свят води до изграждането на предпоставки, които са необходими за успешното му адаптиране и адекватно социално поведение.

Ядро "Общуване с околните и самоутвърждаване"

Разпознава поведенчески форми и емоционалното състояние на околните.

Демонстрира предпочитания и привързаност към близки за него хора.

Идентифицира се по пол, външен вид, движения, постъпки и умения сред възрастни и деца.

Проявява емоционално отношение към възрастни, връстници и близки общности.

Проявява грижа, доброжелателност, разбиране и съобразяване с груповите норми.

Сравнява резултати и постижения в самостоятелната си дейност, осъзнава собствени права.

Партнира на учител и си сътрудничи с връстници в екипен план.

Проявява толерантност към деца с различия.

Ядро “Предметна среда”

Сравнява и групира различни предмети и ги използва по предназначение.

Различава материали и средства, от които са изработени предметите, и спазва правила за безопасност.

Осъзнава връзката между предметите и дейностите.

Има представа за функциите на различни предмети и ги използва според предназначението им.

Съпоставя функциите на предметите и средствата на труда с професиите на възрастните.

Обяснява предназначението на обществени сгради, които са в близката му среда.

Ядро “Здравословна и социална среда”

Различава състояние на здраве и болест у себе си и околните.

Различава професии, гарантиращи здравето и живота на хората.

Познава и спазва основни хигиенни норми, гарантиращи добро здраве.

Познава предназначението на труда на хора с различни професии и има отношение към тях.

Класифицира превозни средства.

Познава важни за децата пътни знаци и обяснява норми за безопасно придвижване.

Обяснява норми на поведение в детската градина и училище.

Познава норми на безопасност и на обществения ред.

Проявява отношение към предстоящата си социална роля на ученик.

Ядро “Културни и национални ценности”

Разпознава битова и празнична среда и норми на поведение според своята етническа принадлежност.

Има отношение към битовите и националните празници и мястото им в живота на хората.

Назовава лични, официални и национални празници, местни обичаи и традиции.

Участва в официални празници, посветени на лица и събития (местни и национални герои).

Демонстрира предпочитания към достъпни културни прояви в близката среда.

Приложение № 4 към чл. 4, т. 4 (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: “Природен свят”

Ориентирането на детето в природата е свързано с овладяване на система от общи представи за природни обекти, техните признаци и свойства, природни явления и закономерности, начини за поведение в природната среда.

Ядро “Животински свят”

Възприема и пресъздава чрез модели животни и техните части.

Назовава и характеризира животни според средата на обитаване.

Сравнява и обяснява типични поведенчески реакции на животни в природни местности през сезона.

Разбира растежа и изменението на животни в близка среда.

Осъзнава необходимостта от грижи за животните и правото им на живот.

Ядро “Растителен свят”

Назовава растения, техните признаци и се ориентира в частите им.

Осъзнава необходимостта от светлина, топлина, въздух, влага и почва за живота на растения.

Осъзнава растежа на растенията и необходимите за това условия.

Класифицира растения в зависимост от природна местност или сезона.

Обяснява отношението на човека към растенията.

Ядро “Естествена физическа среда и природни явления”

Посочва в природни картини Слънце, Луна, звезди и разпознава промени във времето (слънчево, облачно, ветровито, дъждовно, мъгливо, мразовито, студено).

Описва картина на времето в природния календар; в позната природна местност.

Извършва елементарни опити с вода и въздух.

Обяснява промени на природни обекти при неблагоприятни условия.

Описва сезонни промени в природата и обяснява влиянието им върху растения и животни.

Разпознава правилата за безопасност при природни бедствия.

Приложение № 5 към чл. 4, т. 5 (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: “Изобразително изкуство”

Ядро “Художествено възприемане”

Ядро “Художествено пресъздаване”

Ядро “Изобразително творчество”

Приложение № 6 към чл. 4, т. 6 (Изм., ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: “Физическа култура”

Ядро “Естествено-приложна двигателна дейност”

Ядро “Спортно-подготвителна двигателна дейност”

Ядро “Физическа дееспособност”

Ядро “Игрова двигателна дейност”

Приложение № 7 към чл. 4, т. 7 (Ново, ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: “Музика”

Ядро “Възприемане”

Ядро “Възпроизвеждане (музициране)”

Ядро “Музика и игра”

Ядро “Елементи на музикалната изразителност”

Приложение № 8 към чл. 4, т. 8 (Ново, ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: “Конструктивно-технически и битови дейности”

Ядро “Конструиране и моделиране”

Ядро “Обработване и свързване на материали”

Ядро “Грижи за себе си и дома”

Приложение № 9 към чл. 4, т. 9 (Ново, ДВ, бр. 70 от 2005 г.)

Образователно направление: “Игрова култура”

Ядро “Игрова среда”

Ядро “Игрово артистично пресъздаване”

Ядро “Фолклорни игри и пресъздаване”

Приложение:

**Тематичен сравнителен анализ на
Програмните системи с авторски колективи от темите
по Образователни направления
„Социален свят” и „Природен свят”**

Възрастова група	Месец	„Социален свят”	„Природен свят”
Програмна система „Ръка за ръка” – Издателство „Просвета”			
		Социален свят книжка „Здравейте, приятели!” Автори - Димитър Гюров, Весела Гюрова	Природен свят книжка „Слънчице, изгрей!” Автори – Димитър Гюров, Весела Гюрова
3 – 4 г.	IX	1. Обичам те 2. Обичам те	1. Шарени листа 2. Шарени листа
	X	1. Благодаря ти много 2. Благодаря ти много 3. Обличам се добре 4. Обличам се добре 5. Обобщителна тема по тематичен блок „Моят дом”	1. Цветни главички 2. Цветни главички 3. Ябълки и круши 4. Сладко и сочно 5. Плодчета в черупка
	XI	1. Добре ни е заедно 2. Колко сме сръчни 3. Играчка – плачка 4. Храня се правилно	1. Обобщителна тема по тематични блокове „Есен Златокоса” и „Есен плодородна” 2. Палави котета 3. Петльовото семейство 4. Таралеж
	XII	1. Нашите дрехи 2. Обобщителна тема по тематичен блок „Детска градина” 3. Грее елхата ни 4. Защо сме добри	1. Сънят на Мецана 2. Кумчо Вълчо 3. Кумчо Вълчо 4. Обобщителна тема по тематични блокове „Къщите на животните” и „Зима”
	I	1. Защо сме добри	1. Гълъби и врабчета

		2. Сняг за игри 3. Сняг за игри 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Зимни празници”	2. Снежна зима 3. Снежна зима 4. Снежна гора
	II	1. Вървя и се возя 2. Вървя и се возя 3. Въртележка за шофьори 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Нашата улица”	1. Снежна гора 2. Сняг и слънце 3. Сняг и слънце 4. Обобщителна тема по тематични блокове „Зима и „Снежни картини”
	III	1. Честито от сърце 2. Честито от сърце 3. На какво играем 4. Усмехнати и здрави 5. Обобщителна тема по тематичен блок „Пролетта дойде”	1. Слънчо ни повика 2. Слънчо ни повика 3. Покажи се 4. Пролет многоцветна 5. В зелената трева
	IV	1. Празник на цветята 2. Великден е 3. На сватба сме 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Пролетни празници”	1. В зелената трева 2. На паша 3. Обобщителна тема по тематичен блок „Пролетно пробуждане” 4. Ягоди и череши
	V	1. На село 2. Люлчице любима 3. Морски случки 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Ваканция”	1. Бистра водица 2. Лято, идвай 3. Лято, идвай 4. Обобщителна тема по тематични блокове „Слънчево лято” и „Животът на земята”
4 – 5 г.	IX	1. Ела при мен 2. Сапунена пяна	1. Есенни листа 2. Гъбки в гората
	X	1. Майчина отмяна 2. Сръчен помощник 3. Рожденник 4. Кукленият ни театър 5. Вкусно и апетитно	1. Зрънца за зимата 2. Обобщителна тема по тематични блокове “Златокоса есен” и “Плодородна есен” 3. Опашчица – къделка 4. Студено и мокро 5. Отново на път
	XI	1. Успяваме сами 2. Обобщителна тема по тематични блокове “Моят дом” и “Детската ни градина” 3. Моля, кажете! 4. Хайде на пазар	1. Обобщителна тема по тематичен блок “къщите на животните” 2. В царството на зимата 3. Зимен сън 4. Зимни гости
	XII	1. Любимата ми играчка 2. Имаме поща 3. Коледна елха 4. Коледен подарък	1. Снежният човек 2. Обобщителна тема по тематичен блок “Зима” 3. Снежен танц 4. Скок – подскок
	I	1. Сурва, сурва! 2. Кого ще изплаща? 3. Обобщителна тема по тематични блокове “Нашата	1. Горски лекар 2. Обобщителна тема по тематичен блок “Снежни картини”

		улица” и “Зимни празници” 4. Нова улица	3. Багри в саксия 4. Бодливи иглички
	II	1. Нашата спирка 2. Усмивки и срещи 3. При чичо доктор 4. Обобщителна тема по тематичен блок “Нашият квартал”	1. Братче и сестриче 2. Обобщителна тема по тематичен блок “Растенията през зимата” 3. На полянки и в градини 4. Лете, пълзи
	III	1. Бяло и червено 2. Игри на Тодоровден 3. Празник на смеха 4. Празник на цветята 5. Великденско яйчице	1. Пролет – хубавица 2. Обобщителна тема по тематичен блок “Пролетно пробуждане” 3. Яйце за подарък 4. Жаба от лъжичка 5. Езикът на животните
	IV	1. Обобщителна тема по тематичен блок “Пролетни празници” 2. Нова къща 3. Мостът над реката 4. Светофар	1. Майката в кошера 2. Обобщителна тема по тематичен блок “Природни чудеса” 3. Слънце и сянка 4. С цветовете на дъгата
	V	1. Обобщителна тема по тематичен блок “Нашият град” 2. Денят на детето 3. Светът на детето 4. Обобщителна тема по тематичен блок “Ваканция”	1. Полски венец 2. Слънчево лято 3. В морето на гости 4. Обобщителна тема по тематичен блок “Животът на Земята”
5 – 6 г.	IX	1. Добро утро! 2. Родиха ни се близнаци	1. Есенни клонки 2. Хвърчат или капят
	X	1. Можеш ли сам? 2. Преди да се родя и след това 3. Всеки ден е интересен 4. Защо не можем без вас? 5. Защо ги харесвам?	1. По есенната пътека 2. Есенният вятър 3. Плодове и цветни гердани 4. Плодове и птици 5. Есента ни храни
	XI	1. Да бъдем приятели 2. Обобщителна тема по тематични блокове „Моят дом” и „Детската ни градина” 3. Довиждане! и Добър ден! 4. Светофар и пътека	1. Зърна и семки 2. Обобщителна тема по тематични блокове „Златокоса есен” и „Плодородна есен” 3.приятели или врагове 4. Подготовка за зимата
	XII	1. За удобство и сигурност 2. Обобщителна тема по тематичен блок „Нашата улица” 3. Коледна украса 4. Коледното ни тържество	1. Зимата не ни плаши 2. След ледовете 3. Обобщителна тема по тематичен блок „Къщите на животните” 4. Кой е в снега?
	I	1. Имен ден 2. Нашите подаръци 3. Обобщителна тема по	1. Бяла премяна 2. Снежни дантели 3. Ледени игри

		тематичен блок „Зимни празници” 4. Нуждаем се от вас	4. Обобщителна тема по тематичен блок „Снежни картини”
	II	1. Кой ни пази? 2. Приятно пазаруване 3. В свободното време 4. Накъде и как?	1. Небесни дружинки 2. Снегът е навялял 3. Снежна покривка 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Зима”
	III	1. Мартеници за здраве 2. Вече съм излекуван 3. На панаира 4. Връбница, Цветница 5. На Великден	1. Пролетни клонки 2. Цветни дръвчета 3. Пъстрокрили и блестящи 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Пролетно пробуждане”
	IV	1. Обобщителна тема по тематичен блок „Пролетни празници” 2. Изпращам ти поздрав 3. За кого се трудим? 4. Нашият площад	1. В дъжд и слънце 2. Живеем заедно 3. В едно семейство 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Природни чудеса” 5. Кора и костилка
	V	1. Обобщителна тема по тематичен блок „Нашият град” 2. Не сме еднакви 3. Искаме да сме щастливи 4. Обобщителна тема по тематичен блок „Светът на детството”	1. Вода за живот 2. На морския бряг 3. Слънчева градина 4. В топлите страни 5. Обобщителна тема по тематичен блок „Животът на Земята”
III		Социален свят книжка „ <i>Да бъдем приятели</i> ” Автори - Димитър Гюров, Весела Гюрова	Природен свят книжка „ <i>Слънчице, изгрей!</i> ” Автори - Димитър Гюров, Весела Гюрова
6 – 7 г.	IX	1. Детската ни стая 2. Кухнята на мама	1. Есенна гора 2. В овощната и зеленчуковата градина
	X	1. На масата, която ни събра 2. Дворът около моя дом 3. Откривам и рисувам 4. Детската ни площадка 5. Плувам и спортувам	1. Защо отлитат птиците? 2. Кой се катери по дървото? 3. Плодове и семена 4. Корени и стъбла
	XI	1. Сладкарница „захарно петле” 2. С татко на пазар 3. В книжарницата 4. Кой ни лекува?	1. Къщи над земята 2. Къщи под земята 3. Животните през зимата 4. Растения в саксията
	XII	1. Първа помощ	1. Хората през зимата

		2. Бъдни вечер	2. Клончета и шишарки
	I	1. Дядо Коледа 2. Нова година 3. Зимни игри	1. Снежни скулптури 2. Следите на животните 3. Животът в миналото
	II	1. Магазинът за животни 2. Пролет в парка 3. На цирк 4. Баба Марта	1. Животните в зоопарка 2. Животните във фермата 3. Пеперуди 4. Цвета и цветчета
	III	1. Новият блок 2. Лазаровден и Цветница 3. Великден 4. Пожарникари 5. На гарата	1. Гнездата на птиците 2. Яйцата на животните 3. Пясък и скали 4. Дъжд и дъга 5. Сладки плодове
	IV	1. Кой как пътува 2. Пътят ми до училище 3. На село при дядо	1. Въздухът и растенията 2. Въздухът и животните 3. Водата и животните
	V	1. На море 2. Св.Св. Кирил и Методий 3. Приятели	1. Помощ и вреда 2. Природата и нейните дарове 3. Годишните времена

Дидактична система
„Моливко” – Издателство „Слово”

	Социален свят книжка „Прозорче към света” Автор - Петя Конакчиева		Природен свят книжка „От земята до небето” Автор - Петя Конакчиева	
3 - 4 г.	IX	-----	-----	
	X	1. Приятно ми е да се запознаем 2. Аз имам... 3. Най-добрата люлка 4. Добро утро	1. Есента цветарка 2. Къде отлита Щърко? 3. Есенни листа 4. Плодчетата	
	XI	1. Малки физкултурници 2. Кой помага на учителката? 3. Игралки 4. Чисти и красиви	1. Зеленчуци, който не яде... 2. Загадките на Месечко и Слънчо 3. Дългоухи приятели 4. Катеричке, накъде?	
	XII	1. Дрехи 2. Обувки 3. Дядо Коледа 4. Как се кичи дрян?	1. Къде отива Ежко? 2. Мечо се готви за сън 3. Бяла зима 4. Дървета в зелена премяна	
	I	1. Веселите шапки 2. Мебели 3. При медицинската сестра	1. Зимни игри 2. Хранилка за Врабчо 3. Златни рибки	

		4. Светофар	4. Пъстри папагалчета
	II	1. Къде се движи? 2. В кухнята 3. При перачката 4. Съдове	1. Палави мишлета 2. Кученце 3. Предвестници на пролетта 4. Кой прогони Снежко?
	III	1. Мартеничка за теб 2. Мила, моя мамо 3. Клоуни 4. Малкият помощник	1. Дружките на теменужката 2. Птици в гнезда 3. Коя е тази живинка? 4. С къща на гърба
	IV	1. На детската площадка 2. Добрите опашатковци 3. Шарени яйца 4. На пазар	1. Котенца 2. Петльовото семейство 3. Цветни загадки 4. Първият урок
	V	1. Добре дошли 2. В пясъчника 3. Край басейна 4. Празник, празник	1. Природни чудеса 2. Полски цветя 3. Срещи в гората 4. Загадките на лятото
4 – 5 г.	IX	-----	-----
	X	1. Моето семейство 2. Помощници в кухнята 3. В работилницата на татко 4. Под душа	1. Есенна гора 2. Плод или зеленчук? 3. Вrabчо се сбогува 4. Есенни зрънца
	XI	1. Какво да облека? 2. Добри съседи 3. Весело е в детската градина 4. Помощници на пътя	1. Дъжд и вятър 2. Непослушното пламъче 3. Храна за зимата 4. Игри с невидим вълшебник
	XII	1. Магазини 2. Имаме поща 3. Край елхата 4. Сурва, сурва година!	1. Водни забави 2. Зимно кожухче 3. Кой спи зимен сън? 4. Падайте снежинки
	I	1. Кукери 2. Аплодисменти за артистите 3. В лекарския кабинет 4. При зъболекаря	1. Човеци от сняг 2. Картинки в снега 3. Моите нови приятели 4. Край хранилката
	II	1. Сухопътни превозни средства 2. Въздушни превозни средства 3. На морската гара 4. В сладкарницата	1. Домашни животни 2. Децата на дивите животни 3. В зоопарка 4. Малки еколози
	III	1. Баба Марта 2. Мамичко, благодаря 3. Нов дом 4. На село при баба и дядо	1. Пъстроцветна пролет 2. Кой доведе пролетта? 3. Пролетна премяна 4. Семейство в кошер

	IV	<ol style="list-style-type: none"> 1. На разходка в парка 2. Как в беда да не попадна 3. Цветен празник 4. Великден 	<ol style="list-style-type: none"> 1. В Мравоград 2. Пакостници 3. На горската поляна 4. Край реката
	V	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гергьовска люлка 2. Честит рожден ден 3. На плажа 4. Весел лунапарк 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пъстроцветна дъга 2. Лятна разходка 3. Морски приключения 4. Щедро лято
5 – 6 г.	IX	-----	-----
	X	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заедно е най – добре 2. Машина на времето 3. На път за детската градина 4. Модно ревю 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Синоптици. Работа с природен календар 2. И птиците тръгват на път. Работа с природен календар. 3. Пъстроцветен танц. Работа с природен календар. 4. Загадките на есенните цветя. Работа с природен календар.
	XI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кога водата е опасна? 2. Приятел или враг е огънят? 3. Играчка – плачка 4. При спасителите 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Плодородна есен. Работа с природен календар. 2. Сърдитковци. Работа с природен календар. 3. Водни вълшебства. Работа с природен календар. 4. Без въздух не може. Работа с природен календар.
	XII	<ol style="list-style-type: none"> 1. Огнеборци 2. Полицаи 3. Коледари 4. Нова годино, здравей! 	<ol style="list-style-type: none"> 1. В пустинята. Работа с природен календар. 2. Какво видях в джунглата? Работа с природен календар. 3. Животните се подготвят за зимата. Работа с природен календар. 4. Кой живее при ескимосите? Работа с природен календар.
	I	<ol style="list-style-type: none"> 1. Как опознавам света? 2. Какво говори тялото? 3. Раста здрав и силен 4. Щом се разболея 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Снежна гора. Работа с природен календар. 2. Приятел в нужда се познава. Работа с природен календар. 3. Жив кът в стаята. Работа с природен календар. 4. Могат ли растенията да лекуват? Работа с природен календар.
	II	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сънища 2. Цирк, цирк! 3. Превозни средства 4. Коя е моята родина? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Семейството на Слънцето. Работа с природен календар. 2. Как се защитават животните? Работа с природен календар. 3. Как поникват растенията?

			Работа с природен календар. 4. Рожбите на домашните животни. Работа с природен календар.
	III	1. Мартенички бели и червени 2. Денят на мама 3. Във фризьорския салон 4. В ресторанта	1. Пролет иде. Работа с природен календар. 2. С пух и перушина. Работа с природен календар. 3. Добре дошли от юг. Работа с природен календар. 4. И животните имат дом. Работа с природен календар.
	IV	1. Шега след шега 2. Къща се строи навън 3. Лазаровден и цветница 4. Чук, чук яйчице	1. Родено или излюпено? Работа с природен календар. 2. През нощта е различно. Работа с природен календар. 3. Пътешествие по вода. Работа с природен календар. 4. Идваме на помощ. Работа с природен календар.
	V	1. Какво правят учениците?: 2. Децата от далечните земи 3. Ваканция, ура! 4. Първи юни	1. Необикновено състезание. Работа с природен календар. 2. В очакване на лятото. Работа с природен календар. 3. На разходка до полето. Работа с природен календар. В царството на годишните сезони. Работа с природен календар.
III 6 – 7 г.	IX	-----	-----
	X	1. Да се запознаем 2. Как сме се родили? 3. Елате ни на гости 4. Детският ни свят	1. Сбогом птички лекокрили. Работа с природен календар. 2. Да отидем в есенната зеленчукова градина. Работа с природен календар. 3. Есенни цветя. Работа с природен календар. 4. Есенни цветя. Работа с природен календар.
	XI	1. На нашата улица 2. На разходка из квартала 3. Екскурзоводи 4. Обичам те, родино!	1. Есента ни подари... Работа с природен календар. 2. Есен в гората. Работа с природен календар. 3. Къде живеят животните? Работа с природен календар. 4. Въздух и вятър. Работа с природен календар.
	XII	1. Защо хората се трудят? 2. Те създават красота	1. Въздух, въздух навсякъде. Работа с природен календар.

		3. Бог се роди, Коледо! 4. Сурва, сурва година!	2. Чудесата на водата. Работа с природен календар. 3. Бяла зима. Работа с природен календар. 4. Сняг и лед. Работа с природен календар.
	I	1. Внимание! Опасност! 2. Ти правиш ли така? 3. Тайните на човешкото тяло 4. Нашите зъбки	1. Дивите животни през зимата. Работа с природен календар. 2. Покани птичка на зимен обяд. Работа с природен календар. 3. Зелени приятели в стаята. Работа с природен календар. 4. Имало някога динозаври. Работа с природен календар.
	II	1. Когато съм болен... 2. По суша, вода и въздух 3. Да поддържаме връзка 4. Баба Марта бързала	1. Полза и грижа. Работа с природен календар. 2. Природни чудеса и опасности. Работа с природен календар. 3. В царството на животните. Работа с природен календар. 4. В света на растенията. Работа с природен календар.
	III	1. Днес България празнува 2. Благодарим, обична мамо! 3. За какво служат парите? 4. Труд и реколта	1. Пролет, здравей! Работа с природен календар. 2. И отново с пролетта идват в родните места. Работа с природен календар. 3. В зоологическата градина. Работа с природен календар. 4. Домашни животни. Работа с природен календар.
	IV	1. Във фермата 2. Космически приключения 3. Пролетни празници 4. Весел Великден	1. Пъстроцветна пролет. Работа с природен календар. 2. Тайните на насекомите. Работа с природен календар. 3. Чуден град. Работа с природен календар. 4. Слънце и сянка. Работа с природен календар.
	V	1. Тебеширени игри 2. На рожден ден 3. Как са се родили буквите? 4. Ние сме цветята на земята	1. Чудесата на нощта. Работа с природен календар. 2. Водни светове. Работа с природен календар. 3. За да има живот... Работа с природен календар. 4. Сезоните. Работа с природен календар.

**Образователно - възпитателна система
„Приятелите” – Издателство „Анубис”**

	Социален свят книжка „ <i>Приятелите в моя свят</i> ” Автор - Надежда Витанова		Природен свят книжка „ <i>Приятелите в природата</i> ” Автор - Илиана Мирчева
3 - 4 г.	IX	1. Семейство 2. Да играем на семейство – ролева игра	1. Какво знаеш за природата? 2. Домашни животни
	X	1. Как помагам? 2. Как помагам? 3. Играем заедно 4. Играем заедно	1. Животни в парка 2. Животни в гората 3. Есен 4. Есен
	XI	1. Децата по света 2. Децата по света 3. Усмихвам се или плача... 4. Усмихвам се или плача...	1. Вятър 2. Животни в гората 3. Животни в различни цветове 4. Малки и големи
	XII	1. С какви предмети? 2. С какви предмети? 3. Коледен празник	1. Животни в морето 2. Животни, които скачат 3. Някои животни летят
	I	1. Групички от предмети 2. Групички от предмети 3. Групички от предмети	1. Някои животни се катерят 2. Цветовете в природата 3. Цветовете в природата
	II	1. Тези деца са здрави 2. Тези деца са здрави 3. С какви съдове и прибори се храним 4. С какви съдове и прибори се храним	1. Зима 2. Сняг 3. Цветовете в природата 4. Цветовете в природата
	III	1. Празникът на Баба Марта 2. Кой се грижи за децата 3. Кой се грижи за децата 4. Кой се грижи за децата	1. Дърво 2. Храст 3. Цвета 4. На поляната
	IV	1. Великден 2. Великден 3. Великден	1. Лили и цветята 2. Пролет 3. Дъжд
	V	1. Разхождам се на улицата 2. Разхождам се на улицата 3. Рожден ден	1. Дъга 2. Лято 3. Пролет, лято, есен, зима
	IX	1. Момиченца, момченца 2. Избери предмет	1. Какво знаем за природата? 2. Хората се грижат за някои животни
	X	1. Мога да пътувам с...	1. Животни в парка

4 – 5 г.		2. Празници 3. Семейство 4. Какво чувства това дете?	2. Есен 3. Цветовете в природата 4. Пъстър паун
	XI	1. Моята майка 2. Как ще им помогнеш? 3. Да играем заедно 4. Децата по света	1. Животни в гората 2. Животни във водата 3. Кой къде живее? 4. Движение
	XII	1. Мога да подреждам 2. От какво са направени тези? предмети 3. Коледен празник	1. Уши, крака, опашка 2. Крила, крака, човки 3. Вода и храна за животните
	I	1. Какво се прави с тези предмети? 2. Групички от предмети 3. Трябва да внимавам	1. Децата и животните 2. Зима 3. Снежинка
	II	1. За да сме здрави 2. Как да се облека според времето навън? 3. При кой лекар да отида 4. Съдове и прибори за хранене	1. Различни растения 2. Маргарита 3. Растенията на Стоян 4. Цветя в различни цветове
	III	1. Баба Марта 2. Как да постъпвам? 3. Професии и грижа за хората 4. На улицата	1. Растенията растат 2. Времето 3. Облаци 4. Игра с балони
	IV	1. Клиенти 2. Рожден ден 3. Великден	1. Опити с вода 2. Пролет 3. Пролет
	V	1. Тъжно или весело 2. Използваме предметите 3. Как да постъпя	1. Ден и нощ 2. Лято 3. Лято
5 – 6 г.	IX	1. Защо имам приятели? 2. Мога да пътувам с...	1. Какво знаем за природата? 2. Ябълката
	X	1. Моето семейство 2. Рожден ден в моето семейство 3. По какво си приличаме 4. Играем заедно	1. Плодове 2. Зеленчуци 3. Цветове 4. Листа и плодове
	XI	1. При кого да отида? 2. Харесва ми, не ми харесва 3. Разказвам за себе си 4. Как се подготвяме за Коледа?	1. Различни цветове 2. Посадих теменужка 3. Посадих теменужка 4. Животни в морето
	XII	1. Коледа 2. Подаръци от Дядо Коледа 3. Коледари	1. Различни цветове 2. Къде живеят животните? 3. Къде живеят животните?

	I	1. На кого са нужни тези предмети? 2. Свържи предметите 3. Групички от картинки	1. Животът на животните се променя 2. Животът на животните се променя 3. Децата и животните
	II	1. Сутрин се събуждам и... 2. Какво да облека? 3. При кой лекар да отида? 4. Как това дете се разболя?	1. Различни животни 2. Животните се движат 3. Гласове на животни 4. Вода
	III	1. Баба Марта 2. Какво различава мъжете от жените? 3. Предпочитани мъжки и женски качества 4. Мама и татко вкъщи	1. Играта на вятъра 2. Ден и нощ 3. Ден и нощ 4. Какво знаем за природата – плодове и зеленчуци?
	IV	1. Аз и моето тяло 2. Безопасен път 3. Великден	1. Какво знаем за природата – цветове, листа и плодове? 2. Какво знаем за природата – къде живеят животните? 3. Какво знаем за природата – пролет, лято, есен, зима?
	V	1. Празник на буквите 2. Теми за изходяща диагностика: <i>Видове предмети; Лабиринт за момиченца и момченца; Сравни момиченцето с момченцето</i> 3. Теми за изходяща диагностика: <i>Трудът на хората; За да съм здрав; На кого да помогнем; Празничен лабиринт</i>	1. Какво знаем за природата – ден или нощ? 2. Какво знаем за природата – вода и вятър? 3. Какво знаем за природата?
III	Социален свят книжка „ <i>Приятели в моя свят</i> ” Автор - Надежда Витанова		Природен свят книжка „ <i>Приятели в природата</i> ” Автор - Илияна Мирчева
6 – 7 г.	IX	1. Кой съм аз, как се движа, как общувам, как постъпвам? 2. Кой с какво и защо се труди? Използвам предметите.	1. Какво знаем за природата? 2. Познавам ли животните?
	X	1. Кой съм аз? 2. Как изглеждам аз? 3. Моето семейство 4. Моите учители и моите приятели	1. Животните в нашия дом 2. Есен 3. Есен 4. Толкова много животни
	XI	1. Какво правя, как се движа? 2. Как постъпвам? 3. Как общувам с моите приятели? 4. Кой постъпки харесвам и кои не	1. Много отдавна 2. Глава, крака, опашка 3. Кой има козина? 4. Аз летя

		харесвам?	
	XII	1. Наближават коледни празници 2. Какво знам за празника Коледа? 3. Коледни празници	1. Как се пазим от враговете си? 2. Аз пораснах 3. Вкусна храна
	I	1. Различни професии и месторабота 2. На кого служат предметите? 3. Превозни средства	1. Зима 2. Зима 3. От какво се нуждаят животните?
	II	1. Превозни средства 2. Безопасно движение на пешеходците 3. Движа ли се безопасно по улицата? 4. Искаш ли да бъдеш здрав?	1. Как да отгледаме растение? 2. Растенията около нас 3. Частите на растенията 4. Какво е нужно на растенията?
	III	1. Лекарите 2. Знам какво ми е нужно и какво да правя, за да съм здрав 3. Избирам подходящи дрехи, за да съм здрав 4. При кого да отида на преглед или медицинска услуга?	1. На полето 2. Плодове и зеленчуци 3. Игри сред природата 4. Пролет
	IV	1. Кога празнувам? 2. Познавам ли празниците? 3. Празничен лабиринт	1. Пролет 2. Състезание с хвърчила 3. Нощ и ден
	V	1. Кой е този празник, кога беше, кога е, кога ще бъде? 2. Празникът на Св. Св. Кирил и Методий 3. Полова и възрастова самоидентификация 4. Предмети за училище	1. Опити с въздух и вода 2. Лято 3. Какво знаем за природата? 4. Какво знаем за природата?

Програмна система
„Приказни пътечки” и „Здравей, училище!” –
Издателство „Булвест 2000”

	Социален свят книжка „Приказни пътечки” Автори: Мария Галчева-Стоицова, Камелия Галчева		Природен свят книжка „Приказни пътечки” Автори: Мария Галчева-Стоицова, Камелия Галчева
	IX	1. Приятно ми е! Да се запознаем 2. Ти си добър и аз съм добър	1. В двора на детската градина 2. Нашето дърво

3- 4 г.		3. Моята любима игра и играчка 4. Играчките в занималнята са за всички	3. Въздухът 4. Подаръци на есента
	X	1. Детската градина, в която ходя 2. Занималня в детската градина 3. Кукленият дом	1. На пазара (В градината на баба) 2. Плодове и зеленчуци, които обичам 3. Цветята, които обичам
	XI	1. Мога сам/сама да се измивам 2. Мога да се храня сам/сама 3. Моето семейство 4. Домът на моето семейство	1. Моето тяло 2. Растем силни и здрави – хранене, спортуване, игри 3. Водата 4. Есенен дъжд
	XII	1. Един ден в детската градина 2. Мястото на моите вещи (моето гардеробче) 3. В очакване на Дядо Коледа	1. Във водата също има живот – рибките 2. Почвата – на кого е нужна почвата? 3. Зима е навън
	I	1. Аз също имам празник (имен и рожден ден) 2. Кой се грижи за нас в детската градина? 3. Кой готви вкусната ни храна в детската градина? 4. Кой друг се грижи за мен в детската градина?	1. Какво се е променило в двора на детската градина? 2. Животните са наши приятели – котката 3. Животните са наши приятели – кучето 4. Домашните животни през зимата
	II	1. Аз съм момче, а ти си момиче 2. Когато играем заедно, винаги е весело 3. Моите любими дрехи 4. Баба Марта	1. Птиците са наши приятели – врабчето 2. Моите игри през зимата 3. Пролетни цветя 4. Иде пролет (топене на снега)
	III	1. Трети март е празник 2. Празникът на мама 3. У дома не само ние помагаме на мама (домашни електроуреди) 4. На улицата с мама и татко (правилата на улицата) 5. На улицата е опасно	1. Домашни птици – пиленце 2. Цветята в детската градина 3. Времето се затопля, дворът се променя. Пролет е! 4. Пролетни цветя 5. Пролетни цветя
	IV	1. В сладкарницата и в магазините 2. Весели пролетни празници (Цветница и Великден) 3. Кой ни лекува, когато сме болни 4. Аптека	1. Пролетни гости – щъркел 2. Добре дошли от юг – лястовица 3. Пролет в двора на детската градина 4. Животните в гората – таралеж
	V	1. Кой строи сградите? 2. Превозните средства 3. Знам и мога/Диагностика	1. Какво носят мравките? 2. Калинката 3. Да посадим цвете (дърво)

		4. Първи юни – ден на детето	4. Знам и мога/Диагностика
4 -5 г.	IX	1. Отново заедно 2. Знам и мога/Диагностика	1. Лятото си отива 2. Птиците отлитат
	X	1. Знам и мога/Диагностика 2. Местата на вещите в детската градина 3. В детската градина е интересно 4. Превозните средства по сушата	1. Плодовете и зеленчуците – полезни храни 2. Храни и витамини 3. Есен е навън 4. Растенията в гората
	XI	1. Кой съм аз? 2. Моето родно място 3. На улицата се спазват правила 4. Трудът на мама у дома 5. Нашето семейство има празници	1. В света на природата 2. Рибките и другите водни обитатели 3. Хлябът е важен 4. Кой засажда гората? 5. Кой как зимува?
	XII	1. Аз съм здрав и чист 2. В книжарницата (библиотека) 3. Писмо до Дядо Коледа	1. Денят и нощта 2. Светлина и топлина 3. Зима е
	I	1. Имен ден. Йорданов ден 2. Мама и татко работят (професиите на родителите) 3. Какъв искам да стана, когато порасна 4. В поликлиниката	1. Малък изследовател 2. Аз и моето тяло 3. С какво опознавам света? 4. Какво имаме в устата?
	II	1. В аптеката – дома на лекарствата 2. Пътят на хартията 3. В магазина 4. Правилата на публични места (театър, сладкарница)	1. Кой живее в гората? 2. Водата и нашето здраве 3. От какво са направени вещите? 4. Кучето е приятел – защо има бездомни животни?
	III	1. Мартенски празници 2. Среща с непознат на улицата – правила 3. Намерена вещ (мое, твое, наше, чуждо, общо, кражба) 4. На гости на село 5. Пожар	1. Строежът на растенията и гъбите 2. Очаквани гости 3. Времето се затопля – в очакване на пролетта 4. Завръщане от юг – гнездата на птиците 5. Кой къде живее?
	IV	1. Великден 2. Средства за комуникация 3. Електроуредите и мебелите у дома 4. Моите дрехи и аксесоари	1. Пчелен кошер 2. Цветна пролет 3. Трудът в градините и нивите 4. Защо – защото
	V	1. Знам и мога/ Диагностика 2. Знам и мога/ Диагностика 3. Буквите имат празник 4. Децата празнуват	1. Бурята не е страшна 2. Домашни птици 3. Домашни животни 4. Лековити растения
	IX	1. След лятната ваканция	1. Лято в родния край

5 – 6 г.		2. Знам и мога/Диагностика	2. Знам и мога/Диагностика
	X	1. Знам и мога/Диагностика 2. Игри с моите приятели в детската градина 3. Аз отивам на зъболекар 4. Могат ли хората без превозни средства? 5. Населените места в моята родина България	1. Знам и мога/Диагностика 2. Жива и нежива природа 3. Златна есен 4. Изобилието е награда за труда 5. Лекарствените растения (аптека от природата)
	XI	1. За да не се изгубим 2. Децата имат права, но и задължения 3. Улично движение 4. Подаръци и поздравления за празниците	1. Есенни грижи на хората 2. Птиците отлитат 3. Животните се приготвят за зимата 4. Есен в родния край
	XII	1. С бебе вкъщи 2. Зимни празници 3. Опасности през зимата	1. От какво се приготвят здравословните храни 2. Пътят на хартията 3. Небесните тела
	I	1. От какво са направени вещите 2. Професиите на хората 3. Другите народи също имат интересни празници 4. Как научавам нови неща?	1. Животните през зимата 2. Растенията през зимата 3. Един ден в планината 4. Парад на боклука
	II	1. Парите в моето семейство 2. Почивка в планината 3. Уредите, които правят живота ни по-лек 4. Трети март е националният ни празник	1. Зима в родния край 2. Огънят – приятел и враг 3. Добре дошли, крилати приятели 4. Всички животни са полезни
	III	1. С какво да зарадвам мама за нейния празник 2. Любими приказни герои 3. Пътят на боклука 4. Хоби и спорт 5. Сам вкъщи или на улицата	1. Цветна пролет 2. Трудът на хората през пролетта 3. Животните, които не напускат домовете си 4. Природата е наш дом 5. Да се излюпиш от яйце
	IV	1. Празниците през пролетта 2. Универсален магазин 3. В банката (в пощата) 4. Ден на храбростта (6 май)	1. Пеперудите 2. Земноводни животни 3. Животните в далечните страни 4. Водата в природата
	V	1. Знам и мога/Диагностика 2. Знам и мога/Диагностика 3. Буквите имат празник 4. Кога ще стана ученик?	1. Животните и птиците намаляват – защо? 2. Природни бедствия 3. Пролет в родния край 4. Да отидем на море

III	Програмна система „Здравей, училище!“ Чудна пътечка към природата и хората „Социален свят“ „Природен свят“ Автори: Мария Галчева-Стоицова и Камелия Галчева		
6 – 7 г.	IX	1. Аз съм вече голям 2. Моята детска градина. Диагностика	1. Спомени от лятото 2. Довиждане, лято! Диагностика
	X	1. Моето семейство 2. Родно място 3. Професиите на хората 4. Къщите на хората по света 5. Безопасност на улицата	1. Благодатна есен. Диагностика 2. Есенни изненади 3. Есенни грижи на хората 4. Подготовка на животните за презимуване 5. Знаци на природата
	XI	1. Спортите 2. Децата се учат на бизнес 3. Животът на хората в миналото 4. Изобретенията на хората	1. Живот със себеподобни 2. Красиви и опасни 3. Движение на въздуха 4. Може ли природата без насекоми?
	XII	1. Зимни празници 2. Празници и подаръци 3. Хората – еднакви и различни	1. Чудеса в дивата природа 2. Довиждане, есен! 4. Храната и нашето здраве
	I	1. Сам в къщи и на улицата 2. Превозните средства 3. Занаятите	1. Електричеството 2. Топлината и живите същества 3. Човешкото тяло и неговото здраве
	II	1. Да опазим природата 2. Васил Левски 3. Пролетни празници 4. Нашата родина – България	1. Птиците в природата 2. Животните в далечните страни 3. Огънят – приятели и враг 4. Кой замърсява и унищожава природата
	III	1. Хората, които се грижат за нашата безопасност 2. Животът на село 3. Животът в града 4. Детето и велосипедът	1. Довиждане, зима! 2. Природни бедствия – правила при природни бедствия 3. Домашни и диви животни 4. Природни забележителности
	IV	1. Училище родно, здравей! 2. Здравей, училище! 3. Аз ще бъда ученик	1. Размножаване на растенията 2. Космосът 3. Водата в природата
	V	1. 24 май 2. Децата на България и Европа. Диагностика 3. Моя любима детска градина, сбогом!	1. Изчезнали и изчезващи животни 2. Цветна пролет – градински и горски цветя и лековити растения. Диагностика 3. Довиждане, пролет!

Програмна система
„Аз съм в детската градина” и „Аз ще бъда ученик” – Издателство
„Изкуства”

	Социален и Природен свят книжка „Аз съм в детската градина” Авторски колектив		
3- 4 г.	IX	-----	-----
	X	1. Аз съм вече в детската градина 2. Чистички, измити	1. Есенни листа 2. Ябълки червени
	XI	1. Моите любими играчки 2. Мамо и татко	1. Чушки и домати 1. Котенце игриво
	XII	1. Обличам се, събличам се 2. Дядо Коледа, ела	1. Катеричка Рунтавелка 2. Сняг се сипе на парцали
	I	1. Чичо Доктор 2. Рожден ден	1. Сивият врабец 2. Шаро е малко кутре
	II	1. Това съм аз 2. Мартенички, мартенички	1. Рибки в аквариум 2. Свири вятър в листата
	III	1. Мила моя мамо 2. На зелено премини	1. Бялото кокиче 2. Щъркел дългокрак
	IV	1. Чук – чук, яйчице 2. Хапвам вкусно аз	1. Вън дъждецът заваля 2. Кротко агънце
	V	1. Имам си приятел 2. Аз съм весело дете	1. Охлювче 2. Сочни яголки
4 – 5 г.	IX	1. Пак сме заедно 2. Пак сме заедно	1. Лятото си отива 2. Лятото свърши
	X	1. У дома 2. У дома 3. Моите приятели 4. Там, където живея	1. Зреят сладки плодове 2. Лястовичките отлитат 3. Зеленчуци, който не яде 4. Пъстра есен
	XI	1. Това съм аз 2. Със сапун и вода 3. Кой ме лекува? 4. За да бъда здрав	1. Есенни цветя 2. Есен е 3. Кой заспа зимен сън? 4. Кой къде зимува
	XII	1. Обичам да играя 2. Имам си приятел 3. Дядо Коледа, ела 4. Празнична елха	1. Домашни любимци 2. Първи сняг 3. Вълчо и Лисана 4. Елхичке, зелена
	I	1. Весели зимни игри	1. Нищо, че навън е зима

		2. Здрави бели зъбки 3. Моят ден 4. Да се повозим	2. Животни в гората 3. Ден и нощ 4. Бяла зима
	II	1. По въздух и вода 2. Внимавам на улицата 3. Моят рожден ден 4. Мартенички бели и червени	1. Зима е 2. Зоопарк 3. Домашни птици 4. Домашни животни
	III	1. Мама има 2. Обичам да помагам 3. Нова къща 4. С мама в магазин	1. Огънят 2. Пролетни цветя 3. Идва пролетта 4. Отново у дома
	IV	1. На театър 2. Празник на цветята 3. Шарени яйца 4. Пролетен карнавал	1. Пролетна градина 2. Калинки и пеперуди 3. Таралеж и костенурка 4. Цъфнала поляна
	V	1. При баба и дядо 2. Моите книжки 3. Весели игри на открито 4. Детски празник	1. Пролетна разходка 2. Пролетен пазар 3. Хайде, на море 4. Весели балони
5 – 6 г.	IX	1. Моето лято 2. Моят дом	1. По горската пътечка 2. На път, приятели крилати
	X	1. В магазина 2. Помагам у дома 3. Пътешествие с влак 4. Времето и моето облекло	1. Обичам плодовете 2. Зеленчуци похапвам аз 3. И през зимата ги ям 4. Златна есен
	XI	1. От житния клас до топлия хляб 2. Моите приятели 3. Пътешествие със самолет 4. Внимавам с непознати	1. От зрънцето до житния клас 2. Къде отидоха мравките 3. Облаци на небето 4. Притихнала гора
	XII	1. Пътешествие с кораб 2. Спазвам правилата за улично движение 3. Коледни вълнения 4. Новогодишни камбани	1. Първи сняг 2. Въздух, огън и вода 3. Зелени и през зимата 4. Бяла зима
	I	1. Моите празници 2. Снежни игри 3. За да имам здрави зъбки 4. Кой ме лекува?	1. Разходка в парка 2. Кой живее в джунглата? 3. Кой живее при ескимосите? 4. Зелен кът в стаята
	II	1. Аз и моето тяло 2. За да бъда здрав 3. Ако се загубя 4. Баба Марта иде	1. Ден и нощ 2. Кой живее във водата? 3. Кой живее в пустинята? 4. Домашни птици

	III	1. С обич за мама 2. Всички живеем на Земята 3. Да построим нов дом 4. Мода, мода	1. Домашни животни 2. Пролет иде 3. Предвестници на пролетта 4. Птиците долитат
	IV	1. Имен ден 2. Великден 3. Вълшебствата на цирка 4. Реклама, реклама	1. Дъга в небето 2. Пролетни дървета 3. На пазара 4. Кой живее в тревата?
	V	1. Какъв искам да стана? 2. Празник на книгата 3. Моят празник 4. Ваканция	1. Пролет 2. Морето ни очаква 3. Има ли такива животни? 4. Сезоните
III	Социален и Природен свят книжка „ <i>Аз ще бъда ученик</i> ” Авторски колектив		
6 – 7 г.	IX	1. Как прекарах лятото? 2. Моето семейство 3. Знам какво да ям 4. Аз съм се родил, живея и раста	1. Сезоните 2. Подготовка на животните за зимата 3. Плодородна есен 4. Защо падат листата на дърветата?
	X	1. Аз съм момче/момиче 2. Моето тяло – центрове на живот – бели дробове 3. Моето тяло – кости и мускули	1. Нашата планета Земя 2. Въздух и вода 3. Гъби и други нерастителни организми 4. Есен
	XI	1. Моето тяло – храносмилателна система 2. Сетива 3. Аз съм здрав	1. Магнити и електричество 2. Домашни любимци 3. Стайни растения
	XII	1. Празниците в моя живот 2. Коледа и Нова година	1. Зима иде 2. Как се движат нещата?
	I	1. Аз и другите 2. Моите приятели 3. Имам право	1. Бозайници 2. Птици 3. Влечуги и земноводни
	II	1. Превозни средства 2. Васил Левски 3. Нашата столица 4. Моята родина	1. Живот във водата 2. Насекоми 3. Динозаври 4. Зима 5. Животни – врагове и приятели
	III	1. Моята родина 2. Правила за улично движение	1. Слънце и светлина 2. Природата е свършена

		3. Зная как да се държа 4. Пролетни празници	3. Моето любимо растение 4. Иде пролет 5. Пролетни цветя
	IV	1. Средства за информация и общуване 2. Трудът на хората в медиите 3. Внимание! Пожар! 4. Помощ!	1. Цъфнали дървета 2. Замърсяването – светът утре 3. Пролетна буря 4. Необятният космос 5. Огънят
	V	1. Те бдят за нас 2. Полиция 3. Аз ще бъда ученик 4. Празник на буквите	1. Непокойната земя 2. Пролет 3. Под Земята 4. Богатствата на Земята 5. Животните на двора

Литература:

1. Дидактична система „Моливко” – Изд. „Слово”
2. НАРЕДБА № 4 от 18.09.2000 г. за предучилищно възпитание и подготовка (Обн., ДВ, бр. 80 от 03.10.2000 г.; изм. и доп., бр. 70 от 26.08.2005 г.)
3. Образователно - възпитателна система „Приатели” – Изд. „Анубис”
4. Програмна система „ Аз съм в детската градина” и „Аз ще бъда ученик” – Изд. „Изкуства”
5. Програмна система „Приказни пътечки” и „Здравей, училище!” – Изд. „Булвест 2000”
6. Програмна система „Ръка за ръка” – Изд. „Просвета”
7. Програма за подготвителна група в детската градина

Семинарно упражнение № 2

Тема: Структура на житейските области от социална и природна среда. Обективен аспект на програмното съдържание по Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението: Студентите да достигнат до осмисляне на обективната същност на съдържанието на знанията и отношенията на децата към социалната и природната среда.

Съдържание на упражнението:

Освен нормативен, знанията и отношенията на децата имат и житейски аспект – това, което те научават за природата, хората и обществото в собствения си живот във от детската градина. В упражнението студентите се запознават с областите от социалния и природния свят (житейски области), с които децата ежедневно общуват и в процеса на това общуване придобиват собствен познавателен и социален опит.

Дискусионни въпроси:

1. Кои са житейските области от социална и природна среда? Каква е тяхната структура?
2. Кои са типичните житейски области от социална и природна среда, съдържанието на които е включено в родното място на детето като негово близко и непосредствено житейско обкръжение?
3. Кои са акцентите на социалните и природните житейски области, в които децата от ПУВ трябва да бъдат ориентирани?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Студентите да участват при очертаването и анализирането на познавателните акценти на житейските области.
2. Да достигнат до собствени обобщения за това как могат да се актуализират познавателните акценти на дадена житейска област в съответствие с особеностите на конкретното им родно място. Имайки предвид тези особености, студентите да обмислят, развият и предложат собствено мнение за това кое от акцента на житейската област е типично, доколко съществува в родното място и към какво е необходимо да ориентират децата, живеещи в това родно място.
3. Да пренамерят съотношението между „житейска област” и „тема” от определена програмна система, т.е. да достигнат до релацията „житейска област – тема”. Да формулират изводи за това как е възможно

нормативното съдържание (тема) логически да се свързва с обективното съдържание (житейска област).

Забележка: съподчинеността, връзката между обективно и нормативно съдържание на знанията са типични за ВДС и по тази причина е съществено важно изпълнението на задача № 3.

Технология на семинарното упражнение:

1. Демонстриране чрез презентация, от преподавателя, на блок-схемата „Житейските области от природна и социална среда” (виж в Приложение).

2. Преподавателят анализира съдържанието на всяка една от житейските области. Подчертава се пред студентите най-важното в житейската област (познавателен акцент), където децата е необходимо и задължително да бъдат ориентирани.

3. Анализира връзките на някои житейски области със съответстващи теми от програмните системи. Преподавателят мотивира студентите самостоятелно да изберат житейска област и тема, за да открият и анализират подобни връзки между житейската област и темата от определена програмна система (произволно избрана).

4. Преподавателят представя, обяснява и анализира връзката между съдържанието на тема от програмната система и съдържанието на житейска област от блок-схемата, като има предвид вида и състоянието на конкретно населено място. Например: материална среда (житейска област) – особености на град Русе (тема) – за трета - четвърта възрастова група.

5. При този анализ на връзката между темата и реалното състояние на материалното и социално обкръжение в избраното от преподавателя населено място, той обяснява на студентите с какви знания може да се допълни и разшири темата, или какво нейно съдържание може да се ограничи поради житейските особености на конкретното родно място.

6. Студентите самостоятелно откриват и анализират връзката между темата от програмната система и вида на съответната житейска област в родното им място. Раздават им се програмните системи. Те избират тема от съответно образователно направление, ядро и възрастова група. Очертават съдържателните акценти в темата, т.е. кое е основното, което децата би трябвало да усвоят по темата. Представят си във въображаем план, че същата тема ще я разработят в родното си място (всеки студент съобщава на преподавателя кое е това родно място). Имайки предвид особеностите на родното си място, анализират какви характерни обекти притежава то, съответстващи на съдържанието на темата. По такъв начин търсят и откриват връзките между съдържанието на темата и обективното съдържание на родното си място като житейска област.

Важно: във връзка с горепосоченото, студентите вземат решение как да разработят темата, работейки с децата от конкретното си родно място. Какви знания, умения и отношения ще формират у тях, като се има предвид, че те са взети от темата (програмната система), но са съподчинени с обективното състояние на житейското им обкръжение, в родното място, и с житейски формирания у децата познавателен и социален опит. Така се постига целта - децата да не получават само теоретични знания от темите, а те да бъдат съподчинени, пречупени, интерпретирани през реалното житейско обкръжение на децата.

7. Студентите оформят и представят на хартиен носител извършения анализ.

Литература:

1. **Гюров, Д.** Ориентирането в света – основа за замоутвърждаване и приобщаване към общочовешките ценности. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 3, 2007.
2. **Гюров, Д.** Ориентирането в света – основа за замоутвърждаване и приобщаване към общочовешките ценности. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 10, 2007.
3. **Гюров, Д.** Ориентирането в света като интегрирана образователна стратегия. С., 2002.
4. **Гюров, Д.** Педагогическото взаимодействие. Иновационен модел за изграждане на единна социално-педагогическа система “детска градина – училище”. С., 2006.
5. **Гюрова, В.** Проучване на проявите на ориентиране на детето в природния и социалния свят в условията на подготвителна група/клас. В: сборник от юбилейна научна конференция 20 години педагогически факултет “Образованието в глобализиращия се свят” В.Т. 2004г.
6. **Кавалджиева, С.** Партньорство между семейството и детската градина за овладяване на екологични знания за морето и неговите обитатели. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 4, 2008 год.
7. **Колева, А.** Адекватно поведение при пожар. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 38, 2010 год.
8. **Колева, А.** Адекватно поведение при пожар. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 38, 2010 год.
9. **Колева, И.** Образователно предписание по предучилищен проект за природозащитно обучение. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 4, 2005 год.
10. **Конакчиева, П.** За детската практика – преобразуваща изследователска дейност. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 7, с. 9, 2010 год.
11. **Конакчиева, П.** Сравнителен анализ на методическите системи за ориентиране в света в подготвителна предучилищна група. В: сборник от юбилейна научна конференция 20 години педагогически факултет “Образованието в глобализиращия се свят” В.Т. 2004г.
12. **Юлзари, С.**, лекция

Приложение:

Образец на анализ на релацията „житейска област – тема”:

Житейски области от социалната среда 2

Материално и социално обкръжение около детето 2.2.

Житейска област: Материална среда 2.2.1.

Тема: *Запознаване с моя роден град – Русе*

Предварителна подготовка.

С оглед на актуализирането и обогатяването на информацията на децата за родния им град, им се поставят следните задачи за предварителна подготовка:

- към най-възрастните родители – баба и дядо, какво си спомнят от младините си (пристигайки в Русе или ако са родени тук да споделят детски спомени и снимки).
- към родителите (майка и татко) – спомени от преживяни моменти, снимков материал.
- в къщи – книги, статии за Русе или информация от Интернет.
- учителят – снимки, картички, постери и др. на емблематични места за Русе, презентация за типични обекти на обществения и културен живот, както и места за отдых.

Реализиране на ситуацията чрез екскурзии:

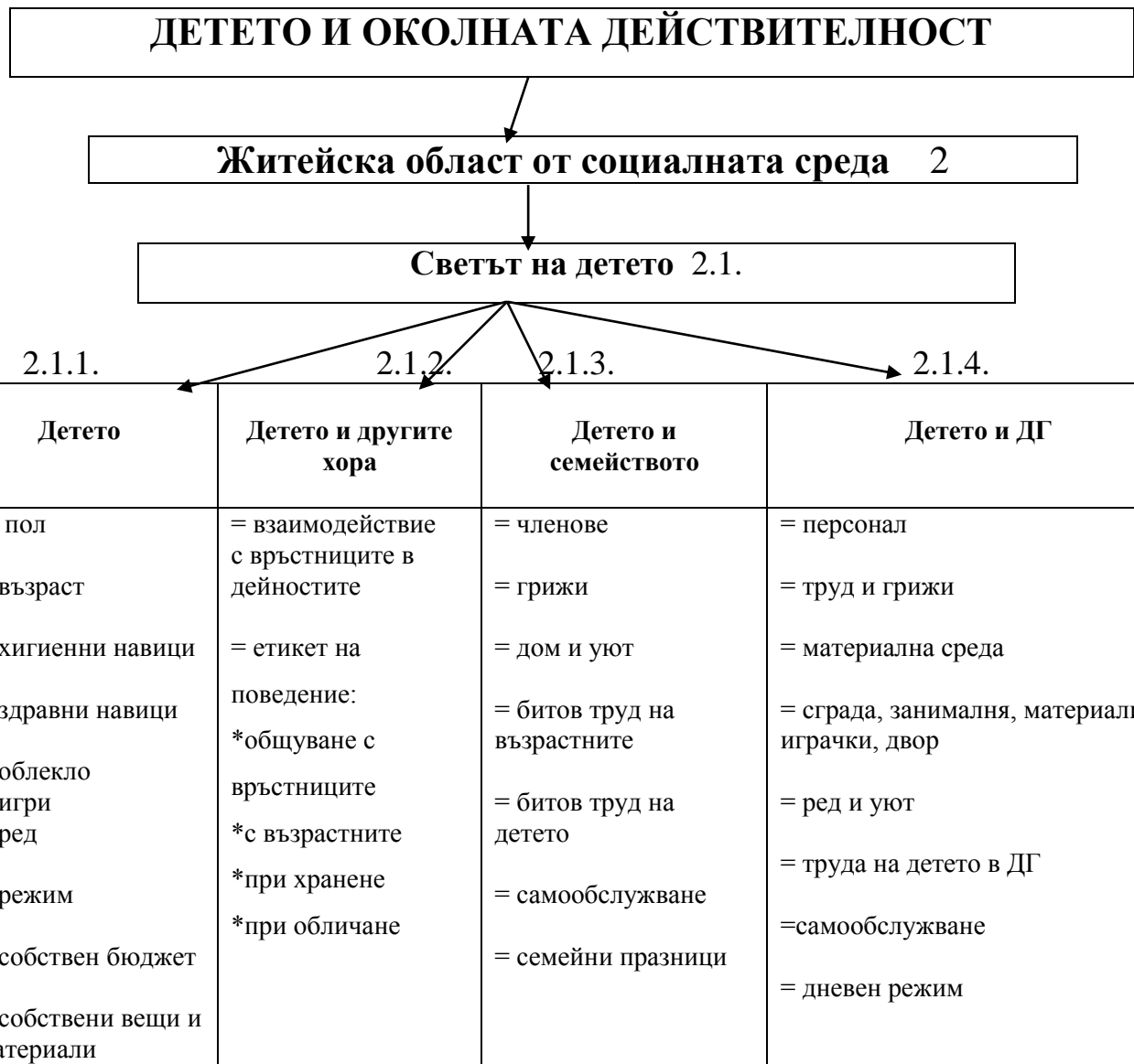
- до Левента (поглед на целия град) и до кея (река Дунав);
- до Дунав мост (границата на България) и до центъра (паметника на свободата – символа на града ни).

Изход от ситуацията: познавателно обобщаване - беседа – разговор; емоционално обобщаване – рисунки от детските преживявания.

Блок – схема на Житейските области от природна и социална среда

Автор: доц. д-р С. Юлзари

Автор: доц. д-р С. Юлзари

ДЕТЕТО И ОКОЛНАТА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ

Житейска област от социалната среда 2

Материално и социално обкръжение около детето 2.2.

2.2.1.

2.2.2.

2.2.3.

2.2.4.

Материална среда	Трудови дейности	Историческо минало	Обичаи
<ul style="list-style-type: none"> = улици = безопасно движение = превозни средства = типични обекти на обществения живот = типични културни обекти = места за отдих 	<ul style="list-style-type: none"> = селско-стопански труд: <ul style="list-style-type: none"> *като сезонност *като обекти *като продукти *като оръдия на труда *като човешки качества = промишлен труд: <ul style="list-style-type: none"> *като обекти *като продукти *като оръдия на труда *като човешки качества = обслужващ труд <ul style="list-style-type: none"> *като услуги и облекло *като човешки качества = връзки между видовете труд 	<ul style="list-style-type: none"> = типични исторически събития = типични исторически личности = типични исторически забележителности и обекти = празници 	<ul style="list-style-type: none"> = битови = календарни = религии = обичаи

Автор: доц. д-р С. Юлзари

Семинарно упражнение № 3

Тема: Принципите за спираловидност и комуникативност като типични за възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението: Студентите да осмислят значението на двата принципа за ефективното овладяване от децата на знания, умения и отношения за социалната и природната среда.

Съдържание на упражнението:

Спираловидността е типична особеност при разработването на програмното съдържание от социална и природна среда. Тя се изразява в системната повтаряемост на едни и същи теми в следващите възрастови периоди, като при всяко повторение на темата нейното съдържание се допълва, обогатява и усъвършенства. От това в определена степен зависи формиращото значение на възпитателната работа по ВДС.

Комуникативността е също типична особеност за възпитателната работа по ВДС. Тя е свързана с нагледно-действеното мислене на децата в предучилищна възраст (ПУВ) и с реалното съществуване на социални и природни обекти. В този смисъл, психологически закономерно е на децата да се дава възможност да опознават и да се ориентират в обектите чрез собственото си, непосредствено и активно общуване с тях. Тези възможности изискват принципа за комуникативност.

В упражнението студентите възприемат и осмислят реализирането на двата принципа по определени теми. Те провеждат собствен анализ на спираловидността и комуникативността по избраните от тях теми.

Дискусионни въпроси:

1. Как е представена спираловидността в определена програмна система? Общ вид на спираловидността.
2. Как са очертани „стъпалата” на спиралата по определена тема? Да се анализират конкретните разширявания и усъвършенствания в съдържанието от ниво в ниво.
3. Кой обекти и явления от темите са подходящи за овладяване от децата чрез организиране на общуването им с тях (комуникативност)?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват, заедно с преподавателя, при очертаване спираловидността по определена тема.
2. Самостоятелно да откриват новото в съдържанието на следващите нива.

3. Самостоятелна работа на студентите при формулиране на собствени изводи за спираловидността и оформяне на продукт от самостоятелната работа - по аналогия на презентираното.

4. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

Технология на семинарното упражнение:

1. Преподавателят презентира предварително подготвен продукт, показващ спираловидността в произволно избрана тема.

2. Коментира спираловидността и акцентира върху разширяването на съдържанието във всяко следващо ниво. Например по посочената по-долу тема „Сезонни и климатични особености”.

3. Участие на студентската група в коментара и анализа на спираловидността в представената презентация.

4. Всеки студент изработва в писмен вид схема на спираловидното усложняване на съдържанието по избрана от него тема. Раздават им се програмните системи и студентите индивидуално или в екипи проследяват и формулират спираловидността от първа в следващите възрастови групи.

5. Определени студенти представят и обосновават собствените си разработки или разработките на екипа.

6. Преподавателят предлага на студентите определени теми, по които те във въображаем план си представят с какви конкретни обекти от родното място биха могли да осигурят непосредствено и реално общуване на децата в родното им място, във връзка с принципа за комуникативност. Студентите описват състоянието на обекта, как изглежда и какви особености притежава.

Списък на примерните теми:

- Трудови дейности;
- Безопасност на движението;
- Превозни средства;
- Природни и исторически забележителности;
- Местни традиции и обичаи;

7. Всеки студент формулира средствата чрез които ще осигури контакта на децата с обекта – екскурзия, показ, обяснение, демонстрация, манипулиране на децата с части от обекта, среща със служебно лице. Тези средства предварително се съобщават от преподавателя като възможни и необходими.

Забележка: целта на анализа на комуникативността е студентите да си изработят визия за възможностите на социалното и природното обкръжение в родното място, да актуализира представите, впечатленията и знанията на децата по една или друга темата.

8. Обратна информация, обобщение и оценки от преподавателя на направеното в упражнението.

Примерни въпроси за обратната информация:

- Кое е най-важното в избраната от вас тема?
- Защо избирате тази тема?
- Какви средства за контакт на децата с обекта ще използвате и защо?

Преподавателят изисква студентите под формата на самостоятелна работа да оформят двата продукта – за спираловидността и за комуникативността. Тези продукти се представят от студентите на семестриалния изпит.

Литература:

1. **Ангелова, М.** Ориентиране в социалния свят на 5 – 7 годишните деца. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 2, 2006 год.
2. **Богоева, Л.** Възможности на обучението по астрономия в детска възраст. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 6, 2010 год.
3. **Гюров, Д.** Педагогическото взаимодействие. Иновационен модел за изграждане на единна социално-педагогическа система “детска градина – училище”. С., 2006.
4. **Гюров, Д.** Самостоятелност и взаимодействие в подготвителна група. Годишник на СУ “Св.Климент Охридски”, № 96, 2003.
5. **Гюров, Д., В. Гюрова.** Книга за учителя за подготвителна група/клас. Програмна система “Ръка за ръка”. Методически насоки за реализирането на образователното направление “Природен свят”. С., 2003.
6. **Гюров, Д., В. Гюрова.** Книга за учителя за подготвителна група/клас. Програмна система “Ръка за ръка”. Методически насоки за реализирането на образователното направление “Социален свят”. С., 2003.
7. **Гюров, Д., И. Колева и др.** Програма за подготвителна група в детската градина. в-к. Аз-Буки, 2003, бр.20.
8. **Гюров, Д., И. Колева, Л. Витанов, В. Гюрова.** Програмна система “Ръка за ръка” за подготвителна група/клас. С., 2003.
9. **Ситова, Т.** Краезнанието в подготвителната за училище група. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 6, с. 21, 2010 год.
10. **Стефанова, С.** Някои гледни точки за необходимостта от формиране на екологична култура у децата от предучилищна възраст. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 1, 2008 год.
11. **Хайдар, Г.** Обучение и възпитание по безопасност на движението в детската градина – ръководство и модел за планиране. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 1, 2009 год.
12. **Хайдар, Г.** Действия при земетресение. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 34, 2010 год.
13. **Юлзари, С.,** лекция

Примерен образец на спираловидността в тема «Есен»

Житейска област от природна среда 1.
Сезонни и климатични особености 1.1.

Възраст	Тема „Есен”
3 - 4 г.	<p>Шарени листа Цветни главички Ябълки и круши Сладко и сочно Плодчета в черупка Обобщителна тема по тематични блокове „Есен Златокоса” и „Есен плодородна”</p>
4 – 5 г.	<p>Есенни листа Гъбки в гората Зрънца за зимата Обобщителна тема по тематични блокове “Златокоса есен” и “ Плодородна есен”</p>
5 – 6 г.	<p>Есенни клонки Хвърчат или капят? По есенната пътека Есенният вятър Плодове и цветни гердани Плодове и птици Есента ни храни Зърна и семки Обобщителна тема по тематични блокове „Златокоса есен” и „Плодородна есен”</p>
6 – 7 г.	<p>Есенна гора В овощната и зеленчуковата градина Защо отлитат птиците? Кой се катери по дървото? Плодове и семена Корени и стъбла</p>

Шарени листа
Есенни листа
Есенни клонки
Хвърчат или капят?
Есента ни храни
Есенна гора
Корени и стъбла

Първо ниво

Цветни главички
Зрънца за зимата
Цветни гerdани
Зърна и семки

Второ ниво

Ябълки и круши
Сладко и сочно
Плодчета в черупка
Гъбки в гората
Плодове
Плодове и семена

Трето ниво

Птици
Защо отлитат птиците?
Кой се катери по дървото?

Четвърто ниво

Обобщителна тема по тематични блокове
„Есен Златокоса” и „Есен плодородна”
Обобщителна тема по тематични блокове
“Златокоса есен” и “Плодородна есен”
В овощната и зеленчуковата градина

Пето ниво

Семинарно упражнение № 4

Тема: Проучване знанията на децата за социалната и природна среда

Цели на упражнението:

1. Студентите да разберат необходимостта от проучване знанията на децата и да го осмислят като типична дейност на учителя по ВДС.
2. Студентите да овладеят изследователския инструментариум за провеждане на проучване знанията на децата и за анализ на резултатите от него.

Съдържание на упражнението:

Децата притежават определен познавателен и социален опит. При различните деца той има субективно измерение, зависещо от условията на социалния живот на детето и от активността на житейското му общуване със социални и природни обекти. С този свой индивидуално формиран опит всяко дете „влиза” в разработването на дадената тема. Учителят трябва да е ориентиран в характеристиката на наличния познавателен и социален опит на своите деца, за да формулира правилно обхвата на знания и компетентности и да определи правилното съдържателно структуриране на темата.

Съдържанието на това упражнение се заключава в това как трябва да протича проучването знанията на децата, каква е неговата технология, какви са средствата на проучването, как се представят и анализират резултатите от него.

Дискусионни въпроси:

1. Избор на подходяща организация на проучването.
2. Как да се определи обхвата от знания на децата, подлежащ за проучване?
3. Какви изследователски средства да се подберат, за да се събере информация за съдържанието на проучваните детски знания?
4. Как статистически да се обработят данните от проучването и да се придаде количествен вид на знанията на децата?
5. По какъв начин да се представят резултатите от проучването?
6. Какъв анализ и изводи да се направят от получените количествени резултати от проучването?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентирания от преподавателя образец на проучване.
2. Да планират и проведат собствено проучване на знания на децата от родното място.

3. Да представят самостоятелно проведеното проучване с обработените резултати и направените изводи. Собственото проучване да бъде оформено и представено на семестриалния изпит в необходимия издателски вид.

Технология на семинарното упражнение:

1. Презентация от преподавателя на образец на проучване.
2. Обяснение от преподавателя на темата на проучването, организацията на провеждането и използвания изследователски инструментариум.

3. Обяснения от преподавателя върху начина за статистическа обработка на данните и достигане до стойността на коефициента за правилност на отговорите (Р %) – по формулата от лекцията на доц. д-р С. Юлзари: $P = A/B \cdot 100 (\%)$.

4. Обяснения от преподавателя върху направените в образца за проучване изводи за количеството и качеството на знанията на децата.

5. Преподавателят инструктира студентите за съдържанието и начина на оформяне на индивидуалния протокол на проучването.

Образец на индивидуален протокол:

Име и фамилия на детето;

Възрастова група;

Детска градина и населено място;

Поредни въпроси и отговори по таблиците, поместени по-долу.

6. Участие на студентите в анализа чрез поставяне на собствени въпроси и коментари.

7. Организиране от преподавателя на експозиция от образци на проучвания. Студентите разглеждат разработките, водят си коментарни бележки. Образците са събрани от студенти от предходни випуски.

8. На студентите се поставя задача да направят собствено проучване. Имайки предвид, че ще го проведат с деца от родното си място, да се съобразят с избора на темата.

9. Като самостоятелна работа да придадат завършен вид на разработката си с оглед представянето ѝ на семестриалния изпит.

Литература:

1. **Гюрова, В.** Проучване на проявите на ориентиране на детето в природния и социалния свят в условията на подготвителна група/клас. В: сборник Юбилейна научна конференция 20 години педагогически факултет “Образованието в глобализацията се свят” В.Т. 2004.
2. **Юлзари, С.** Възпитателната работа по Взаимодействие “Дете–среда” в детската градина като психолого-педагогическо условие за формиране на готовност за обучение по Родино- и Природознание в началното училище. В: Сб. “Проблеми на адаптацията за училищно обучение и възпитание” на Център за образователни технологии към ВТУ “Св.Св.Кирил и Методий”. В.Търново. 2003.

Приложение:

Образец за проучване знанията на децата

(проучването е проведено с деца от трета група в детска градина от град Русе)

Тема на проучването: "Пътни превозни средства"

Обекти: автобус, влак, самолет, кораб

Въпроси: 1. Какво е това?

2. Къде се движи?

3. Кой го управлява?

4. За какво служи?

Образец на индивидуален протокол:

Име и фамилия на детето:

Възрастова група:

Детска градина и населено място:

Поредни въпроси и отговори по таблиците, поместени по-долу:

Таблица 1

Въпрос Обект	Въпрос 1	Въпрос 2	Въпрос 3	Въпрос 4	+	-
Автобус	+	+	+	+	4	
Влак	+	+	+	+	4	
Кораб	+	+	+	+	4	
Самолет	+	-	+	+	3	1
Σ	4	3	4	4	15	1

Изводи за характеристиката на знанията на децата за превозните средства:

1. Детето има знания за превозните средства. Отрицателният отговор на въпрос 2 (Къде се движи самолета?) го отдаваме на разсеяност.

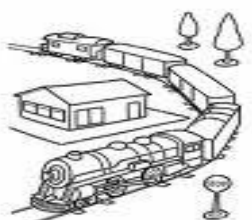
Конкретни таблици - по превозни средства:

Автобус

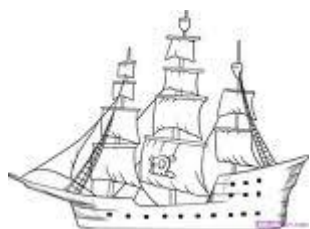
№	Име, фамилия на детето	Въпрос 1	Въпрос 2	Въпрос 3	Въпрос 4
1	Атанас Караиванов	+	+	+	+
2	Георги Цанков	+	+	+	+
3	Илия Баркулов	+	+	+	+
4	Теодор Вълканов	+	+	+	+
5	Росица Симеонова	+	+	-	+
6	Вероника Петкова	+	+	+	+
7	Аделина Ангелова	+	+	+	+
8	Тодор Косев	+	+	+	+
9	Даринка Благоева	+	+	+	+
10	Петър Тодоров	+	+	+	+
11	Надя Илиева	+	+	-	+
12	Милен Асенов	+	+	+	+
13	Цветелина Дулева	+	+	-	+

Влак

№	Име, фамилия на детето	Въпрос 1	Въпрос 2	Въпрос 3	Въпрос 4
1	Атанас Караиванов	+	+	+	+
2	Георги Цанков	+	+	+	+
3	Илия Баркулов	+	+	+	+
4	Теодор Вълканов	+	+	+	+
5	Росица Симеонова	+	+	-	+
6	Вероника Петкова	+	+	-	+
7	Аделина Ангелова	+	+	-	+
8	Тодор Косев	+	+	+	+
9	Даринка Благоева	-	+	+	+
10	Петър Тодоров	+	+	+	+
11	Надя Илиева	+	+	-	+
12	Милен Асенов	+	+	+	+
13	Цветелина Дулева	+	-	+	+

Кораб

№	Име, фамилия на детето	Въпрос 1	Въпрос 2	Въпрос 3	Въпрос 4
1	Атанас Караиванов	+	+	+	+
2	Георги Цанков	+	+	+	+
3	Илия Баркулов	+	+	+	+
4	Теодор Вълканов	+	+	+	+
5	Росица Симеонова	+	+	+	-
6	Вероника Петкова	+	+	+	+
7	Аделина Ангелова	+	+	+	+
8	Тодор Косев	+	+	+	+
9	Даринка Благоева	+	+	-	+
10	Петър Тодоров	+	+	+	+
11	Надя Илиева	+	+	+	+
12	Милен Асенов	+	+	+	+
13	Цветелина Дулева	+	+	+	+

Самолет

№	Име, фамилия на детето	Въпрос 1	Въпрос 2	Въпрос 3	Въпрос 4
1	Атанас Караиванов	+	-	+	+
2	Георги Цанков	-	+	+	+
3	Илия Баркулов	+	+	+	+
4	Теодор Вълканов	+	+	+	+
5	Росица Симеонова	+	+	+	+
6	Вероника Петкова	+	+	-	+
7	Аделина Ангелова	+	+	-	+
8	Тодор Косев	+	+	+	+
9	Даринка Благоева	+	+	+	+
10	Петър Тодоров	+	+	+	+
11	Надя Илиева	+	+	-	+
12	Милен Асенов	+	+	+	+
13	Цветелина Дулева	+	+	-	+

Обобщаваща таблица

Въпроси Обекти	Въпрос № 1		Въпрос № 2		Въпрос № 3		Въпрос № 4		Р средно 1 (по обекти)
	А	Р %	А	Р %	А	Р %	А	Р %	
Обект 1	13	100%	13	100%	10	76,9%	13	100%	94,2%
Обект 2	12	92,3%	12	92,3	9	69,2%	13	100%	88,45%
Обект 3	13	100%	13	100%	12	92,3%	12	92,3%	96,15%
Обект 4	12	92,3%	12	92,3%	9	69,2%	13	100%	88,45%
Р средно 2 (по въпроси)	96,15%		96,15%		76,9%		98,1%		Рср. общо 91,81

Изводи за характеристиката на знанията на децата за превозните средства:

1. Какво за обектите знаят (децата) най-много и най-малко – от най-ниските и най-високите стойности вътре в таблицата.
2. Кой обекти познават най-добре – *по Рср. 1;*
3. На кои въпроси отговарят най-добре – *по Рср. 2;*
4. Каква им е обобщената представа за групата обекти – *по Рср. Общо*
5. Защо децата от град Русе познават най-добре кораба и защо тяхното общо знание (91,81%) е сравнително високо за деца от ПУВ?

Семинарно упражнение № 5

Тема: Ситуацията като организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят ситуацията като основна форма за педагогическо взаимодействие.

Съдържание на упражнението:

Ситуацията е типична форма за организация на педагогическите взаимодействия при ВДС. Това е така, защото тя дава възможност за подчертаване на връзката и съподчиняването между формирането на познавателния кръгзор на детето в житейското му общуване с реалните обекти и разработването на темата от програмната система. Участвайки в ситуацията, децата използват, интерпретират и осмислят житейските си знания за обекта, като ги свързват с нормативно определените знания от темата.

Акцент в съдържанието на упражнението е същността и значението на ситуацията по отношение психическото развитие на децата от ПУВ. Особености в съдържателната и методическа структура на ситуацията. Средства за осъществяване на педагогическите взаимодействия в ситуацията. Планиране на ситуацията (план-схема).

Дискусионни въпроси:

1. Кое е типичното в ситуацията?
2. Как ситуацията, като форма на педагогическо взаимодействие, т.е. проведена в занималнята, моделира житейския факт, случай, епизод?
3. Какви са видовете средства, чрез които учителят моделира житейската реалност?
4. Как се планират моментите от структурата на ситуацията?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентацията (видеофилм) на реално проведена ситуация. Да достигнат, под ръководството на преподавателя, до осмисляне на особеностите на ситуацията.
2. Да осмислят съдържанието на логическите части на ситуацията и да разберат преходите от една логическа част в друга.
3. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствена структура на ситуация по тема, зададена от преподавателя (по аналогия на презентацията).
4. Да обосноват собствената си разработка.

5. Като самостоятелна работа, да придадат завършен вид на разработката си с оглед представянето ѝ на семестриалния изпит.

Технология на семинарното упражнение:

1. Презентиране на методическа структура на ситуация по социален и природен свят - план-схема (виж в Приложение).

2. Презентиране и съпътстващ коментар на видеофилм с преднамерена педагогическа ситуация (тема „Влак”).

3. Очертаване от преподавателя, при участието на студентите, на моментите от презентирания във видеофилма ситуация – обръщане вниманието на студентите върху факта, че моментите от логическата структура на педагогическата ситуация са максимално близки до моментите от реалната ситуация „Пътуване с влак”. Моментите от хронологичната структура на презентирания педагогическа ситуация са: влизане в занималнята – въвеждане; купуване на билети от билетното гише; машинист; ръководител – движение; настаняване във влака; тръгване на влака; пътуване с влака; кондуктор; пристигане на гарата; апликиране на тема „Влак”; беседа със задача анализ и сравнение „пътнически – товарен влак”.

4. Презентиране на план-схема на друга педагогическа ситуация (тема „Безопасност на движението”). Коментиране на структура ѝ.

5. Инструкции към студентите за самостоятелно изработване на план-схема с очертаване на логическите части на планираната педагогическа ситуация (участието се ръководи чрез въпроси, указания и задачи от преподавателя).

6. Даване на тема за самостоятелно изработване на план-схема на преднамерена ситуация. Например по темите: автобус, сезон, трудова дейност и професия, книжарница и библиотека и др.

7. Самостоятелна работа на студентите (формулиране на собствени изводи, оформяне на продукт от самостоятелната работа по аналогия на презентирания).

8. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

9. Коментар от групата на представени от студенти продукти.

10. Обратна информация, обобщение от преподавателя на направеното в упражнението.

11. Инструкции и задачи за самостоятелна работа извън семинарното упражнение с оглед представянето на продукта на семестриалния изпит.

Литература:

1. **Гюров, Д.** Ориентирането в света – основа за замоутвърждаване и приобщаване към общочовешките ценности. Сп. „Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 10, 2007 год.
2. **Гюров, Д.** Ориентирането в света – основа за замоутвърждаване и приобщаване към общочовешките ценности. Сп. „Предучилищно възпитание”, кн. 3, с. 10, 2007 год.
3. **Гюров, Д.,** Ориентирането в света като интегрирана образователна стратегия, В. Търново, 2002.
4. **Гюров, Д.,** Педагогика на взаимодействието «дете – среда», С., 1999.
5. **Дончева, Ю.,** Какво трябва да знае и може малкият пешеходец, Предучилищно възпитание, кн. 1, 2005 год.

Приложение:

Житейска област от социална среда 2 Материално и социално обкръжение на детето 2.2.

Материална среда 2.2.1.

СХЕМА НА ПЛАНИРАНА СИТУАЦИЯ* ОТКРИТА ПРАКТИКА ПРЕД РОДИТЕЛИТЕ (ИГРОВО – ПОЗНАВАТЕЛНА СИТУАЦИЯ)

Образователно направление: *Социален свят*

Ядро: *Здравословна и социална среда*

Глобална тема: *Мога сам да се движа безопасно*

Подтема: *Какво знае и може малкият пешеходец*

Цел: *Изграждане на представи за улично движение и умения за безопасно придвижване като пешеходци*

Задачи:

1. *Затвърдяване и разширяване на знанията за безопасно движение по улицата*
2. *Формиране на умения за анализ на пътни ситуации*
3. *Обогатяване на детския опит за адекватно поведение на улицата с цел недопускане на грешки*

ЕТАПИ НА СИТУАЦИЯТА:

Увод

- Деца, с вас сме разговаряли много за безопасното движение на улицата, за правилата, за тези, които ги спазват и за тези, които не ги спазват. Днес съм поканила вашите родители, за да видят колко много сме научили.

- Когато говорим за безопасност на движението, какво всъщност имаме предвид – движение къде? В облаците, по планините, в морето?

- Да, става дума за движение по улиците и пътищата.

* Ситуацията е публикувана в сп. „Предучилищно възпитание”, кн. 1, 2005 год., автор Юлия Дончева

- Всички ние отдавна се познаваме с улицата и пътя. По тях се движим, когато отиваме на детска градина, на кино, дори когато отиваме на море.... Изобщо едва ли можем да срещнем човек, който да каже: “Аз нямам нищо общо с улицата и пътя, не ги използвам и не се интересувам от тях.”

- Вие използвате ли улицата и пътя? А познавате ли някой, който не ги използва?

☉ - Деца, слушайте внимателно! Ще ви прочета едно разказче, а вие много внимавайте, за да ми кажете може ли така?

Ако е грешно, вие ще извикате силно “Не” и когото посоча, той/тя ще каже къде е грешката.

“Какво прави Петьо, когато отива на детска градина?”

- И така....Петьо става рано, измива се, закусва, облича се, обуваше си пантофите и тръгва към детската градина. Не? А какво обуваше? Добре, обуваше си обувките, излиза навън и тръгва по покривите. Не? Добре, тръгва по средата на улицата. Не? Добре, върви по тротоара и пресича направо през улицата. Не? Добре, пресича на пешеходна пътека тип “Магаре”? Не? Добре, пресича на пешеходна пътека тип “Зебра”. Нарича се така, защото бяга много бързо. Добре, пресича по пътеката, без да се оглежда, защото когато е на нея, колите са длъжни да спират. Не? Оглежда ли се? Оглежда се първо назад, а после напред. Не? Да, оглежда се първо наляво, а после надясно и пресича тичешком. Не тича? А какво прави? Пресича бързо, но внимателно. Продължава да върви по бордюра. Не? Добре, върви по навътре по тротоара. Стига до светофара и пресича на червено, защото тогава колите спират. Не? Ясно пресича на зелено. И къде стига накрая – в детската градина.

- Петьо успя да стигне в детската градина, защото се движеше правилно, както предложихте вие. А къде щеше да стигне той, ако се движеше както ви четях аз? Да, в болницата.

☺ - А сега деца, виждате 4-ри картинки на движещи се деца. Погледнете картинка № 1. Покажете вашите знания, като оцветите в зелено фигурите на децата, които се движат правилно и в червено – тези, които се движат неправилно.

Другите картинки 2, 3 и 4 ще си ги оцветите с мама и татко у вас. (Преценка)

☀ - На улицата и пътя ние не сме сами. Заедно с нас се движат тежки камиони, автомобили, автобуси пълни с пътници, пожарни, полицейски коли. Как се наричат те, всички заедно? Да, превозни средства.

- А ние какви сме? – пешеходци.

- Ние къде се движим? – по тротоара.

- Превозните средства къде се движат? – по уличното платно.

- Какво би станало, ако всички правеха каквото си искат на улицата и пътя? Възможно ли е това? Защо не е възможно? Какво има? – има правила за движение.

- Какво на улицата ни помага да се движим безопасно? – светофара, пешеходните пътеки, пътните знаци.

- Знам, че знаете сигналите на светофара, те са много лесни.

- За децата от по-малката група (тези тук на тази маса) съм им подготвила да оцветят правилно, «очичките», сигналите на светофара, правилно да ги подредят. Кой цвят е най – отгоре, кой е по средата и кой е най отдолу?

- А за по-големите и най-големите съм подготвила да проверим дали познават пътните знаци, от кои групи са!

- Всяка маса ще бъде отбор. Това пред вас са пъзели, сглобите ги и ми кажете кой отбор какъв знак е получил, и от коя група са те?

(4 вида – предупредителни, забранителни, указателни и задължителни знаци разрязани във вид на пъзели).

Дете говорител обявява какъв знак са получили.
(Преценка – все точни и правилни отговори. Мисля, че и родителите ви са на същото мнение).

♪ - Преди малко казах, че сигналите на светофара за вас са лесно, елементарно нещо, както вие казвате “бебешка работа”, знаете ги и ги спазвате винаги! Това показах и малките деца като подредиха правилно сигналите на светофара. Предлагам ви да изпеете песничката за светофара на нашите гости, хайде да я изпеем. “Маестро, музика”!

- В къщи ще я пеете, за да я разучат и вашите родители, и да си я пеете, заедно колкото си искате.

☺- Сега деца, погледнете тази картина. Разгледайте я внимателно! Там където е неправилно ще поставят червено знаменце (кабарче, пинче) тук в квадратчето, а където е правилно ще поставят зелено знаменце в квадратчето. Кой иска да постави и обясни защо точно този цвят е избрал?

(Работа върху табло, на което е нарисувано правилно и неправилно движение, пресичане по тротоар и улично платно). (Индивидуална преценка)

♣ - Вие всички се справихте много добре. Покажете колко много знаете за безопасното ви движение по улиците и пътищата. Така ли е, мили родители? Много ли знаят вашите деца?

- А сега, милички мои дечица ви предлагам да изпитаме вашите родители! Те колко знаят за правилата на уличното движение. Знаят или не знаят? Съгласни ли сте? Сега да ги видим тях!?

- Мили родители, на гърба на столчетата, на които сте седнали има номера. Погледнете си ги и, когато съобща вашият номер, ми кажете за да ви задам въпроса. Въпроса е един с три отговора. Вие избирате един, според вас верния и ми го казвате, а ние с децата ще преценяваме верен ли е отговорът ви. Номерата се дублират, така стават отбор и отговаря един от вас – говорител. За верен отговор сме приготвили награди (диплянки за правилно поведение на улицата за родители). И така готови ли сте?

- Кой е № 1? (Номера от 1 до 6 са червени, номера от 10 до 15 са жълти и номера от 20 до 25 са зелени).

Въпросите са с трудност за децата, за да могат те сами да преценят верността на отговорите. (Преценка: Деца, знаят ли вашите родители правилата за уличното движение? А я ми кажете, дали ги спазват?)

♥ *Перспектива:* Имаме табло с регулировчик, но не сме го разучили (положенията му). Следващият път ще покажем още повече усвоени знания и умения за безопасното ни движение по улиците и пътищата.

Снимков материал към ситуация на тема „Безопасност на движението”.
Автор Юлия Дончева.

МЕТОДИЧЕСКА СХЕМА НА СИТУАЦИЯ

Автор: доц. д-р С. Юлзари

Семинарно упражнение № 6

Тема: Заниманието като организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят заниманието като основна форма за педагогическо взаимодействие.

Съдържание на упражнението:

Заниманието е форма за организация на педагогическите взаимодействия при ВДС. То също, като ситуацията, дава възможност за подчертаване на връзката и съподчиняването между формирането на познавателния кръгзор на детето в житейското му общуване с реалните обекти и разработването на темата от програмната система. Педагогическият смисъл на заниманието е в това, че, освен връзката на програмното съдържание с живота на детето, то (заниманието) дава добри възможности за осмисляне, претворяване и интерпретиране на житейски усвоения познавателен и социален опит. Тоест, силата на заниманието е в това, че при него децата, боравейки с информацията от житейските си впечатления и преживявания, я превръщат в знания и компетенции.

Същност, значение и разлики между ситуацията и заниманието. Особености в съдържателната и методическа структура на заниманието. Средства за осъществяване на педагогическите взаимодействия в заниманието. Актуални методически и съдържателни изисквания към заниманието. Планиране на заниманието (план-схема).

Дискусионни въпроси:

1. Кое е типичното при заниманието като съдържание и структура?
2. Как заниманието, като форма на педагогическо взаимодействие, създава условия за предизвикване на интелектуалната активност на децата, водеща до осмисляне на житейските факти и на съдържанието на темата?
3. Какви са методическите средства, чрез които учителят предизвиква, организира и ръководи умствената, словесната и практическата активности на децата?
4. Какво представляват съдържателно–логическата, методическата и психологическата структури на заниманието? Как се планират моментите от цялостната структура на заниманието?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентацията на занимание. Да достигнат, под ръководството на преподавателя, до осмисляне на особеностите на заниманието като форма на педагогическо взаимодействие.

2. Да осмислят съдържанието на логическите части на заниманието и да разбират преходите от една логическа част в друга.

3. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствена структура на занимание по тема, зададена от преподавателя (по аналогия на презентацията).

4. Да обосноват собствената си разработка.

5. Като самостоятелна работа, да придадат завършен вид на разработката си с оглед представянето ѝ на семестриалния изпит.

Технология на семинарното упражнение:

1. Презентиране на методическата структура на занимание по социален и природен свят - план-схема (виж в Приложение).

2. Презентиране на план-схема на проведено занимание на тема „Пролет”. Коментиране на структура ѝ.

3. Инструкции към студентите за самостоятелно изработване на план-схема с отделяне на логическите части от структурата на планираното занимание. Участието на студентите се ръководи чрез въпроси, указания и задачи от преподавателя.

4. Студентите получават теми за самостоятелно изработване на план-схема на занимание. Например, темите: семейство, сезон, трудова дейност и др.

5. Самостоятелна работа на студентите по изработване на план-схемите върху избраните от тях теми. Формулиране на собствени изводи, оформяне на продукт от самостоятелната работа по аналогия на презентираното.

6. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

7. Коментар от групата на, представени от студентите, продукти.

8. Обратна информация, обобщение от преподавателя на направеното в упражнението.

9. Инструкции и задачи за самостоятелна работа извън семинарното упражнение с оглед представянето на резултата на семестриалния изпит.

Литература:

1. **Витанова**, Н. и колектив, Активността на детето в детската градина, С., 1994.
2. **Дончева**, Ю. Детето и ситуациите по природен и социален свят. В: сп. Предучилищно възпитание, кн. 08/2011 год.
3. **Илиева**, З. Малкият велик изследовател. Сп. "Дом, дете, детска градина", кн. 6, 2008 год.
4. Предучилищно възпитание, кн. 4, 2010 год. Тема: Фоклор и творчество.
5. Предучилищно възпитание, кн. 8, 2010 год. Тема: Картината на света и личностни компетенции.
6. Програмна система „Приказни пътечки” и „Здравей, училище!” – Изд. „Булвест 2000”
7. Програмна система „Ръка за ръка” – Изд. „Просвета”
8. **Русинова**, Е. И колектив, Възпитание на детето от 2 до 7 години, С.
9. **Янакиева**, Е. Опознаване на културно – историческото наследство от 5 – 7 годишните деца. Сп. "Дом, дете, детска градина", кн. 6, 2006 год.

Приложение:

План – схема на занимание*

Тема: "Пролет"

Образователно направление: Природен свят

Ядро: Естествена физическа среда и природни явления

Задачи:

1. Разширяване и усъвършенстване представите на децата за промените, настъпващи в развитието на растенията и в поведението на хора и животни (птици) през пролетта.
2. Обобщаване на знанията за четирите сезона, ориентиране в разликите между тях и осмисляне на типичното за сезона „Пролет”.
3. Формиране на умения за прилагане на знанията в практическа ситуация.
4. Развиване интерес и положително (екологично) отношение към природата и нейните сезонни промени.
5. Развиване на естетически вкус чрез насочване вниманието на децата към красотата на природата.

Очаквани резултати:

1. Диференцирани знания за четирите сезона.
2. Обобщени знания за абиотичните и биотичните особености на сезона „Пролет”.
3. Осмисляне на грижите за растенията и животните като елемент от екологичното отношение и поведение на човека.
4. Умения за творческо изразяване в художествени дейности.

* **Провел:** старши учител, магистър Юлия Дончева, ЦДГ „Ралица”, гр. Русе, 04 май 2011 год. Научен консултант: доц. д-р Синто Юлзари

5. Интелектуални умения за анализ, осмисляне, обобщаване, сравняване и съотнасяне.

Съдържателна структура: Съдържанието на заниманието не се различава съществено от това на екскурзията, доколкото самата екскурзия представлява информационна основа за ситуацията. Водещата съдържателна цел на ситуацията е разширяването на знанията за пролетта. Допълнителна съдържателна задача обаче е тази за разширяване знанията на децата по отношение на другите сезони, връзката на пролетта с тях (прилики и разлики) и осмислянето на пролетта, като едно от четирите годишни времена. Изпълнението на тази задача трябва да доведе до обобщаване на знанията и формиране на понятието “сезон”. Във връзка с допълнителната задача, новите съдържателни елементи на ситуацията в сравнение с екскурзията са следните:

I. Времето през другите три сезона – заедно с пролетта;

II. Последователността на сезоните и редуването им в цялата календарна година;

III. Календарната година като съвкупност от четирите сезона – понятия “сезон”, “година”;

Технологична структура (последователност от логически части):

I. Още в утринната гимнастика – две подвижни игри “Пролет”:

➤ „Храст, иглолистно дърво, широколистно дърво”
(Снимков материал – „Пролет в парка”)

➤ „Завръщане от топлите страни на ...прелетните птици”

Забележка: По възможност гимнастиката в този ден да се проведе на близка до детската градина полянка, в парка. Едната подвижна игра да е същата, като при екскурзията.

II. Пускане на запис на звуци на птици –

➤ аудиозапис на птичи хор или „Пролет на Вивалди”;

III. Стихотворение за пролетта на фона на пролетна мелодия или песен; /II и III е въвеждане в ситуацията/-

➤ **стихотворение „Пролет”:**

Поникна първата тревичка,
гората стара зашумя,
закука нейде кукувица,
задиша орната земя.

Отново всичко се събуди
калинки, бръмбари, щурци
и захвърчаха пеперуди,
и зачирикаха врабци.

(Снимков материал – „Пролет в парка”)

IV. Описателен разказ за зимата –

➤ да познаят сезона. Описанието да има следните елементи: време, валежи, растения, животни, облекло, игри на децата:

Навън стана мноооого студено. Тъмни облаци надвиснаха над поляните. Нямаше ги зелените тревички и пъстрите цветя. Отначало заваля студен дъжд, а после се появиха и те – снежинките, нежни, бели, като балеринки. Дърветата се оголиха, по клоните нямаше нито едно листо. Прелетните птички отдавна отлетяха на юг, тук останаха да зимуват само тези, които никога не напускаха родните си места. Животните си смениха кожухчетата и заспаха зимен сън. Хората извадиха от раклите и гардеробите си топлите дрехи - шалове, шапки, ръкавици, ботуши. Децата се замеряха със снежни топки, пързалияха се със ски, кънки и шейни, а нослетата им почервенияха от студа. Беше настъпила(Зима)

(Снимков материал „Зима”)

V. Разкажи (опиши) за сезона – с нагледна опора.

➤ показ на две картини - две деца описват лятото;

➤ - две деца описват есента;

VI. Разкажи /опиши/ за пролетта – без нагледна опора.

- дете описва пролетта;

Забележка: учителят насочва децата да използват в разказите си петте елемента от разказа за зимата;

VII. Разказ от дете –

- “Какво ми харесва през пролетта”;

Забележка: Детето възпроизвежда словесно впечатленията си от екскурзията из парка (времето, птичките, цветята, храненето) Допуска се то да бъде предварително подготвено;

VIII. Обобщение за пролетта –

- пролет = време (облекло)+ птици + растения + игри;

VIIIa. Обобщение на детския учител за грижите на децата през зимата за птиците –

- хранилките и даването на храна (ако е правено това);

(снимков материал за хранилки и даване на храна на птиците през зимата)

(Снимков материал – „Зима” и „Пролет в парка”)

IX. Открий грешката на художника –

- на различни деца се дават различни сезонни картини с допуснати грешки. Чрез залепване /апликиране/ на хартиено кръгче /предварително раздадени/ скриват грешките. До 3-4-5 грешки на картина.

Забележка: да има равностоеен брой сезони в цялата група с оглед на следващата логическа част.

X. Изработване на таблица –

- на подготвен картон децата редят във вертикален ред сезонните си картини, образувайки 4 колони;

XI. Измислят символ за всеки сезон, учителят го рисува и го поставят над съответната сезонна колонка след края на следващата логическа част –

- зима – снежинка, пролет – кокиче, лято – слънце, есен – есенно листо;

XII. “Направи поздравителна картичка” –

- на всяко дете се дава набор от различни материали – природни и не природни. Всяко дете само избира материалите за картичката си. В края се отчита колко деца са направили картичките си само от образи на природни обекти, т.е. похватът изпълнява и диагностични функции.

Забележка: Като перспектива, децата, които не успеят да завършат картичките си го правят в междинни моменти след ситуацията.

XIII. Словесна игра “Да и Не” –

- на принципа „Открий грешката”, „Лети, лети”.

XIV. Обобщение (от детския учител) върху понятията “сезон” и “пролет” –

- Поздрав чрез PowerPoint презентация.

XV. Перспектива - Следващият път ще направим една екскурзия, заедно с вашите родители, за да се научим защо и как трябва да опазваме природата.

Снимков материал от реализираната ситуация на тема “Пролет”.
Автор Ю. Дончева. Хранилки за птици:

СТРУКТУРА НА ЗАНИМАНИЕТО

Автор: доц. д-р С. Юлзари

Семинарно упражнение № 7

Тема: Дейността по интереси като специфична организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят особеностите и същността на дейността по интереси като специфична форма за педагогическо взаимодействие.

Съдържание на упражнението:

Силата на дейността по интереси е в това, че тя има комплексни развиващи функции, доколкото дава възможност за интегриране на интелектуалната активност на децата с емоционалната и практическата. При нея децата действат от позицията на собствените си желания, мотиви и предпочитания за дейност, и в това е нейният висок психолого – педагогически и дидактичен ефект.

Съдържателни, психологически и методически особености на дейността по интереси като организационна форма на педагогическите взаимодействия.

Особености в съдържателната и методическа структура на дейността по интереси. Средства за осъществяване на педагогическите взаимодействия в дейността по интереси. Планиране на дейност по интереси (план-схема).

Дискусионни въпроси:

1. Кое е типичното в дейността по интереси?
2. Как дейността по интереси, като форма на педагогическо взаимодействие създава условия за предизвикване на разнообразие от интелектуални и практически активности на децата?
3. Какво е възможното разнообразие от дейности в центровете по интереси, доколкото това разнообразие е важен елемент от същността на дейността по интереси?
4. Как се планират моментите от структурата на дейността по интереси?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентацията (видеофилм) на реално проведена дейност по интереси. Да достигат, под ръководството на преподавателя, до осмисляне на особеностите на дейността по интереси.
2. Да осмислят съдържанието и особеностите на дейностите на децата в различните центрове и значението им за развитието на техните компетентности.
3. Да се ориентират в разнообразието от дейности за децата.

4. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствена структура на дейност по интереси по тема, зададена от преподавателя (по аналогия на презентацията).

5. Да обосноват собствената си разработка.

6. Като самостоятелна работа да придадат завършен вид на разработката си с оглед представянето ѝ на семестриалния изпит.

Технология на семинарното упражнение:

1. Презентиране на методическа структура на дейност по интереси от социален и природен свят - план-схема (виж в Приложение).

2. Презентиране и съпътстващ коментар на видеофилм на дейност по интереси на тема „Да украсим занималнята” – базов учител Галя Иванова ЦДГ „Детелина”.

3. Очертаване от преподавателя, при участието на студентите, на моментите от презентирания във видеофилма дейност по интереси.

4. Презентиране на план-схема на друга дейност по интереси - тема „Пролет”, автор Ю. Дончева. Коментиране на структура ѝ.

5. Инструкции към студентите за самостоятелно изработване на план-схема с акцентиране върху разнообразието от центрове по интереси в дейността. Участието на студентите се ръководи чрез въпроси, указания и задачи от преподавателя.

6. Даване на тема за самостоятелно изработване на план-схема на дейност по интереси. Например, по темите: сезон, трудова дейност, сезонна украса, тематична украса, празник, превозни средства, поздравителни адреси и картички, икебана, венци, букети, изобразителна дейност с природни материали, работа с отпадъчни материали и др.

7. Самостоятелна работа на студентите - формулиране на собствени изводи, оформяне на продукт от самостоятелната работа по аналогия на презентирания. Част от самостоятелната работа е и изработването, от студентите, на образци на продукти от дейността на децата.

8. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

9. Коментар от групата на представени от студенти продукти.

10. Обратна информация, обобщение от преподавателя на направеното в упражнението.

11. Инструкции и задачи за самостоятелна работа извън семинарното упражнение с оглед представянето на продукта на семестриалния изпит.

Литература:

1. **Валдорфска** педагогика. <http://www.aobg.org> –
2. **Ганчева, П.** Какво се крие зад популярното “Позитивното отношение към природата”? Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 2, 2006 год.
3. **Георгиева, П.** Връзката между интереса към природните обекти, естетическия свят и речевото развитие на детето. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 5, с. 42, 2005 год.
4. **Голомехова, Т.** Приказка за екологията. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 4, 2008 год.
5. **Гьошева, Г.** Екологичното възпитание в някои програмни системи. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 6, с. 18, 2010 год.
6. **Гьошева, Г.** Разделно събиране на отпадъци от опаковки – предизвикателство към детето от предучилищна възраст. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 6, 2008 год.
7. Дидактична система „Моливко” – Изд. „Слово”
8. **Дончева, Ю.**, Акценти в ориентирането на децата от предучилищна възраст в народните обичаи и традиции. Сп.Предучилищно възпитание, кн. 3/1999г.
9. **Дончева, Ю.**, Акценти при възприемане на традициите. Сп. Предучилищно възпитание, кн.2/2000г.
10. **Дончева, Ю.**, Мястото на приказките за хляба от етнокултурата на българина в глобализиращия се свят. Юбилейна научна конференция „Образованието в глобализиращия се свят” - 20 години Педагогически факултет., В. Търново, 2004г.
11. Образователно - възпитателна система „Приятел” – Изд. „Анубис”
12. **Отравова, Л.** Да сътворим красиви кукли от отпадъчни материали, и да положим основите на екологично поведение, нестандартно мислене и творческо въображение у децата. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 6, 2010 г.
13. Предучилищно възпитание, кн. 7, 2009 год. Тема: Детето и природата.
14. Програма за подготвителна група в детската градина – в. “Аз-буки”, бр. 20, 2003, с. 4-14.
15. Програмна система „ Аз съм в детската градина” и „Аз ще бъда ученик” – Изд. „Изкуства”

Приложение:

План – схема на дейност по интереси

Тема: “Пролет”

Образователно направление: Природен свят

Ядро: Естествена физическа среда и природни явления

Задачи:

1. Осмисляне на знанията за пролетта.
2. Прилагане на знанията в практически ситуации с естетическо съдържание.
3. Усъвършенстване на уменията за естетически дейности.

Съдържателна структура: Същото съдържание, като при екскурзията и ситуацията.

Материална структура (кътове за дейностите):

Забележка: Кътовете се определят от детския учител.

Да преобладават дейности с природни материали – живи цветя и листа, изсушени части на растения.

Дейността по интереси обхваща следните кътове:

I. Правене на букети или венци (или и двете);

II. Икебана;

III. Оформяне (апликиране и рисуване) на поздравителни картички от изсушени цветя и листа от дървета;

IV. Дорисуване – четирите сезона;

V. Апликиране – пролет;

VI. Оформяне на табло с пролетните апликации и рисунките на четирите сезона;

VII. Украса на стените на занималнята с изсушени части на растенията и с картинките на четирите сезона и пролетта (след направянето им по кътовете);

VIII. Танграм – оформяне модели на животни от геометрични фигури.

Технологична структура:

I. Показване на таблицата - табло на четирите сезона

➤ *от ситуацията;*

II. Рисуване на стъкло – или Видеофилмчето „Флупи – вода-въздух” на МОСВ

➤ *“Пролет” от детския учител;*

III. Ориентиране на децата в дейностите по кътовете:

1. Икебана от свежи и сухи цветя.
2. Апликиране на пролетна картичка от природни материали.
3. Рисуване на пролет в парка.
4. Дорисуване на четирите сезона.
5. Изработване на предмети от подръчни (отпадъчни) материали.
6. Изработване фигури на животни от Танграм.

IV. Разпределение на децата по кътовете –

➤ *по избор от децата;*

V. Работа по кътовете;

VI. Подпомагане на децата в работата им по кътовете;

VII. Подпомагане на децата да оформят таблото от работите си –

➤ *№6 от материалната структура;*

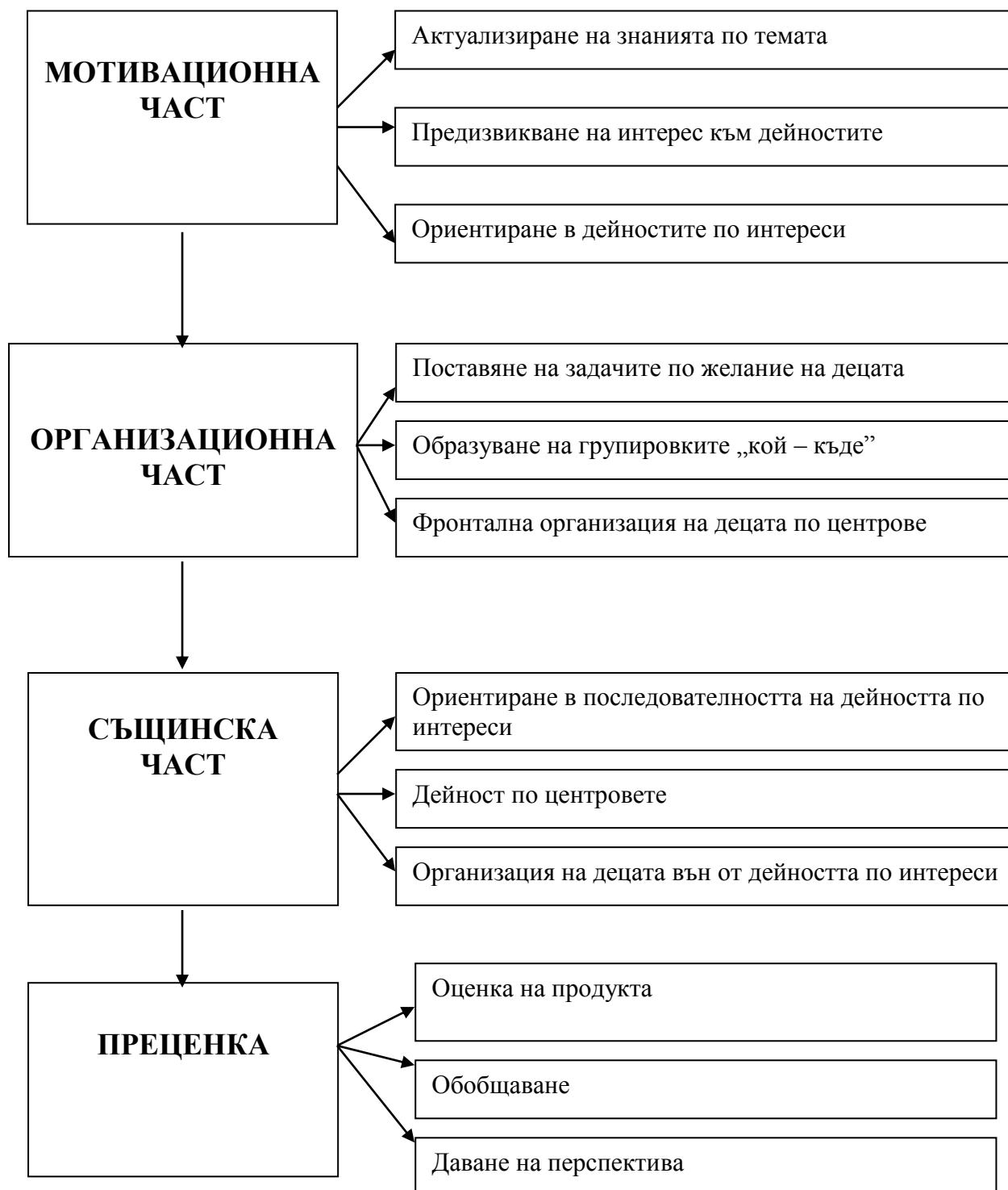
VIII. Оценка на работата по кътове.

➤ *Ударение при оценката върху таблото и украсата на занималнята;*

IX. Перспектива –

➤ *желаещите деца да завършат или продължат работата си в междинния момент след дейността по интереси, в следобедния режим или в дома си.*

МЕТОДИЧЕСКА СХЕМА НА ДЕЙНОСТ ПО ИНТЕРЕСИ

Автор: доц.д-р С. Юлзари

Семинарно упражнение № 8

Тема: Художествено – илюстративните материали във възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда“.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят ролята и функциите на художествено - илюстративните материали, като средства за усъвършенстване на възпитателната работа по ВДС.

Съдържание на упражнението:

Художествено - илюстративните материали представляват задължителен елемент за провеждане възпитателната работа по определена тема от ВДС. В зависимост от вида си, те изпълняват две основни функции:

- подчертават връзката между знанията на децата за реалните обекти и знанията по темата, т.е. илюстрират в художествен вид обективната реалност;

- спомагат за активизиране на нагледно-действеното, образното и словесно-логическото мислене на децата.

Съдържанието на упражнението предполага запознаване на студентите с видовото разнообразие на художествено - илюстративните материали и активизиране на собственото участие на студентите при тяхното изработване.

Дискусионни въпроси:

1. Кои са типичните видове художествено - илюстративни материали използвани при ВДС – словесни, материални (плоскостни), материални (обемни), аудио-визуални или електронни?

2. Какъв вид интелектуална активност предизвикват у децата различните видове художествено - илюстративни материали – мисловна, действена, словесна, художествено – естетическа?

3. Как да се осъществява правилен подбор на материали и средства за изработване на определен художествено-илюстративен материал.

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на демонстрираните от преподавателя образци на художествено - илюстративни материали.

2. Да коментират и изказват собствено мнение по вида на художествено - илюстративните материали и по материала, от които са изработени.

3. Самостоятелно да изработят художествено - илюстративни материали, да обосноват използването им по определена тема и да подготвят собствените образци за представяне на семестриалния изпит.

Технология на семинарното упражнение:

1. На предходното семинарно упражнение преподавателят е поставил задача на студентите да носят материали за самостоятелната си работа в настоящото упражнение.

2. Преподавателят презентира пред студентите експозиция от образци на художествено - илюстративни материали. Обяснява и коментари следното: видовете материали, начин на изработване, заготовките, от които са изработени, подходящото им използване в различни възрастови групи и, най-важното, смисъла на използването им в определена тема.

3. Студентите си водят записки, скицират, поставят въпроси и обсъждат качеството и използването на материалите.

Забележка: докато тече разглеждането на експозицията преподавателят прави презентация (чрез PowerPoint) на други художествено - илюстративни материали, които също се обсъждат от студентите.

4. Поставя се задача за самостоятелно изработване, от студентите, на определен художествено - илюстративен материал. Според заготовките, които студентите носят, те сами решават какъв да бъде, как да изглежда, по каква тема и за каква възраст планират да бъде приложен.

5. Самостоятелна работа на студентите под ръководството, насоките и контрола на преподавателя.

6. Определени студенти, които са успели да завършат собствения си материал, го представят пред групата и го обосновават. Коментар от групата на представения от студента продукт.

7. Поставя се задача, студентите самостоятелно, извън семинарното упражнение, да оформят художествено - илюстративния материал и да го представят в подходящ вид на семестриалния изпит.

Литература:

1. Дончева, Ю. Художествено – илюстративните материали в ситуациите по социален и природен свят в детската градина. В: сборник от XIII международна научно-практическа конференция на тема: "СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ВЪЗПИТАНИЕ", Сандански, 2012г.

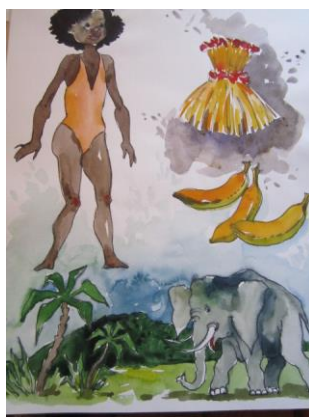
2. Дончева, Ю., Какво трябва да знае и може малкият пешеходец. Сп. Предучилищно възпитание, кн. 01/2005г.

3. Дончева, Ю., Нежеланите докосвания. Сп. Предучилищно възпитание, кн. 02/2005г.

4. Янакиева, Е. Художествена сугестия в екологичното възпитание на децата от предучилищна възраст. Сп. "Дом, дете, детска градина", кн. 6, 2007 год.

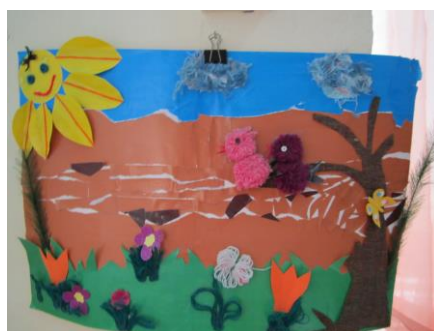
Приложение:

Художествено – илюстративен материал от реализирана ситуация на тема „Децата – еднакви и различни, да ги подкрепим“:

Художник на илюстрациите – *Валентин Гогов*

Апликации – *Юлия Дончева*

Семинарно упражнение № 9

Тема: Екскурзията като специфична организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят същността и особеностите на екскурзията като специфична организационна форма на ВДС.

Съдържание на упражнението:

Типична особеност на възпитателната работа по ВДС е това, че тя протича не само в занималнята, но и в естествените условия на социалното и природното обкръжение на децата. В нея по житейски непосредствен начин децата общуват с реалните обекти и възприемат техните особености, състояния, причинно-следствени зависимости и закономерности. Организационна форма за реализиране на тази особеност на ВДС е екскурзията.

Съдържание на упражнението е същността на екскурзията като специфична за ВДС форма на педагогически взаимодействия. Анализират се изискванията към подготовката и провеждането на екскурзията. Акцентира се върху условията, които тя създава за упражняване на нагледно-действеното мислене на децата, за активизиране у тях на анализа и осмислянето на вида и състоянието на обектите и за мотивиране на непосредственото им общуване с реалните обекти от средата.

В това упражнение студентите анализират образци на екскурзии (видеофилм и програма), вниквайки в дейността на учителя относно организацията и ръководството на дейностите на децата. Студентите осмислят чрез какви средства учителят осигурява изпълнението на основните изисквания към екскурзията. Ориентират се в планирането на екскурзията.

Дискусионни въпроси:

1. Кое е типичното за екскурзията?
2. Как екскурзията, като форма на педагогическо взаимодействие, проведена сред естествената среда, отразява житейския факт, обект, явление?
3. Какви са видовете средства, чрез които учителят ориентира децата в житейската реалност и активизира техните възприятия, анализ, сравнение и абстрактно-логически операции?
4. Какво представляват структурните елементи от програмата на екскурзия?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентирания от преподавателя програма на екскурзия, като вникнат в структурните части на програмата.

2. Да участват при анализирането на презентирания от преподавателя видеофилм на реално проведена екскурзия в детската градина, като осмислят използваните средства за активизиране на сетивната, мисловната и словесната дейности при анализирането на особеностите на обектите по време на екскурзията.

3. Заедно с преподавателя да коментират протичането във видеофилма на характерните за екскурзията структурни моменти.

4. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствена програма на екскурзия (по аналогия на презентацията). Студентите избират тема. Изисква се, при избора си да имат предвид родното си място и презумпцията, че ще водят децата до обект от реалното им обкръжение.

5. Да обосноват собствената си разработка. Дискусия от студентската група върху няколко разработки.

Технология на семинарното упражнение:

1. Презентиране и коментар от преподавателя на програма на екскурзия (виж в Приложение). Обсъждане със студентите на смисъла и функциите на всеки един от структурните компоненти на програмата.

2. Презентиране и съпътстващ коментар на видеофилм на екскурзия с тема „Пътуване с влак”, базов учител Янка Начкова, ЦДГ „Детелина”.

3. Очертаване от преподавателя, при участието на студентите, на моментите от презентирания във видеофилма екскурзия.

4. Презентиране на писмен вариант на програма на екскурзия на тема „Пролет в парка”, автор Юлия Дончева. Коментиране на структура ѝ.

5. Инструкции към студентите за самостоятелно изработване на програма на екскурзия с отделяне на структурните части на програмата (участието се ръководи чрез въпроси, указания и задачи от преподавателя).

6. Даване на тема за самостоятелно изработване на програма на екскурзия. Например, по темите: сезон, трудова дейност, безопасност на движението, професия, книжарница и библиотека и др. От студентите се изисква избора на темата си да съобразят с обкръжението в конкретното им родно място.

Забележка: преподавателят акцентира върху следните структурни моменти от програмата: избор на обект и момент; придвижване по маршрута; логическо структуриране на съдържанието; среща със служебно лице (ако има); развлекателни моменти и игри на децата; събирателска

дейност (ако има); перспективи за следващи теми или дейности със събраните материали.

7. Самостоятелна работа на студентите (формулиране на собствени изводи, оформяне на продукт от самостоятелната работа по аналогия на презентираното).

8. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

9. Коментар от групата на представени от студенти продукти.

10. Инструкции и задачи за самостоятелна работа извън семинарното упражнение, във връзка с придаване на завършен вид на разработката с оглед представянето ѝ на семестриалния изпит.

Литература:

- 1.** Ангелова, М. Ориентиране в социалния свят на 5 – 7 годишните деца. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 2, 2006 год.
- 2.** Витанова, Н. и др. Активността на детето в детската градина. Програма. С., 1993.
- 3.** Витанова, Н. Концептуални идеи и целева насоченост на комплекта “Активността на детето в детската градина”. сп. Предучилищно възпитание, кн.1, 1994,.
- 4.** Ганчева, П. Какво се крие зад популярното “Позитивното отношение към природата”? Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 2, 2006 год.
- 5.** Голомехова, Т. Приказка за екологията. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 4, 2008 год.
- 6.** Гьошева, Г. Разделно събиране на отпадъци от опаковки – предизвикателство към детето от предучилищна възраст. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 6, 2008 год.
- 7.** Дончева, Ю., Един поглед към гражданското образование в предучилищна възраст. Сп. Предучилищно възпитание, кн.6-7/2002г.
- 8.** Монтесори М., <http://ivanrilski.org>; www.montessori-bg.org
- 9.** Юлзари, С. Учебно-възпитателният процес по Роден край, Родинознание и Природознание, Русе, 1998.
- 10.** Юлзари, С., лекция
- 11.** Янакиева, Е. Задачи на екологичното възпитание. Сп. “Предучилищно възпитание” (много литература), кн. 3, с. 31, 2005 год.
- 12.** Янакиева, Е. Сугестопедични похвати в процеса на екологичното възпитание на децата от предучилищна възраст. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 5, 2006 год.
- 13.** Янакиева, Е. Формиране на екологически представи за ерозията на почвата. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 5, 2007 год.

Програма на екскурзия

Забележка: Екскурзията се провежда в ден с настъпили пролетни промени.

Тема: “Пролет в парка”

Образователно направление: Природен свят

Ядро: Естествена физическа среда и природни явления

Задачи:

1. Възприемане и осмисляне на промените, настъпващи с растения и животни (птици) през пролетта в близкия парк.
2. Затвърдяване на знанията за растения, типични за местната флора.
3. Затвърдяване познанията на децата за поведението на някои видове животни (птици) през пролетта.
4. Предизвикване на възхищението и радостта на децата от красотата в природата през пролетта.
5. Осмисляне от децата, необходимостта от грижи за растенията и животните (птици).

Съдържателна структура:

I. Времето - пролетен ден: слънце, малко облаци, сравнително топло;

II. Пеене на птички;

III. Иглолистни дървета – зелени, както през зимата;

IV. Широколистни дървета – напъпили, с цвят, с по-малко или с повече зелени листа;

V. Зелена трева – две -три полянки, които се обикалят от децата;

VI. Цъфнали цветя:

- розариума;
- поляна с цъфнали полски цветя (една от тези, на които е и тревата);
- разнообразието от различни полски цветя;

VII. Храсти – цъфнали (ако може), може и с голи клони;

VIII. Катерички – ако може;

IX. Правене на букетчета от пролетни цветя – късане на цветята според екологичните изисквания: без коренчетата;

X. Подвижна игра “Застани зад дървото или храста”: три отбора – първият зад иглолистно, вторият зад цъфнало широколистно, третият зад храст;

VI. Хранилките (къщичката) - слагане храна на птиците.

Забележка: Посочените съдържателни части може да не се изпълнят точно в горната последователност.

Технологична структура (последователност от логически части):

I. Зимата (като отминал сезон) и пролетта (като актуален сезон) -

- уводна беседа чрез PowerPoint презентация;

II. Попълване на природния календар в занималнята от дежурни или от посочени деца –

- попълване на природния календар в занималнята;

III. Мотивиране на темата и излизане от градината –

- при обличането се насочват към сравнението “зимни –пролетни дрехи”;

IV. Пред хранилките –

- слагане на семена (с презумпция на връщане да видят кълвящи птички);
- грижи за животните;

V. Спиране на алеята или поляната –

- *задача да си представят как е изглеждало това място през зимата и как изглежда сега;*
- VI. Дърветата** – широколистни и иглолистни:
 - *сравнение на вида и елементите им;*
- VII. Храсти**
 - *сравнение на вида и елементите им (дървета- храсти);*
- VIII. Тревата** –
 - *две - три поляни;*
 - *грижи за растенията, парка*
- IX. Цветята** - Розариум (може на същите поляни, заедно с тревата):
 - *да си представят тревата и цветята (розите) през зимата;*
 - *грижливите стопани;*
- X. Катеричка** –
 - *може в този момент или когато се появи;*
- XI. Подвижна игра** –
 - *„Храст, иглолистно дърво, широколистно дърво ”*
 - *„Цветове и звуци”;*
- XII. Събиране на цветя и правене на букети** –
 - *късане на цветята според екологичните изисквания - без коренчетата;*
- XIII. Свободен момент** –
 - *тичане и занимания на поляната или на детския кът;*
- XIV. Словесна игра** –
 - *“Представи си лятото”;*
- XV. Наблюдение на птичките, кълвящи от хранилките** –
 - *да им осигуряваме зрънца;*
- XVI. Обобщителен разказ от детския учител:**
 - *пролет = време+ птици + растения + игри;*
- XVII. В детската градина** –
 - *слагане на цветята във вазички;*
- XVIII. Перспектива** –
 - *в дейността, в дейност по избор, в междинни моменти и в дома да рисуват и апликират цветя, дървета, и храсти.*

ПРОГРАМА НА ЕКСКУРЗИЯ

Автор: доц.д-р С. Юлзари

Семинарно упражнение № 10

Тема: Наблюдението като основен метод на педагогическите взаимодействия при Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят същността и особеностите на наблюдението като метод, както и основните му функции за психическото развитие на децата.

Съдържание на упражнението:

Наблюдението е основен метод на ВДС по няколко причини: защото осигурява непосредствения контакт на децата с реалните обекти, защото активизира типичния за ПУВ нагледно-действен характер на мисленето, защото води децата към достъпно осмисляне на причинно-следствените връзки и зависимости в природната и социалната среда.

При това упражнение студентите анализират образци на наблюдение и вникват в дейността на учителя - неговата организация и ръководство. Студентите осмислят чрез какви средства учителят осигурява изпълнението на основните изисквания към наблюдението.

Дискусионни въпроси:

1. Кои са методическите изисквания към провеждането на наблюдението? Как те се изпълняват в презентирания от преподавателя образец на план-схема на наблюдение?

2. Какви похвати и средства използва учителят, за да активизира сетивната дейност на децата като основна, а словесната, мисловната и практическата дейности като допълнителни?

3. Каква съдържателна структура на наблюдението трябва да следва учителят, така че децата правилно да усвояват системата от външни и вътрешни особености на наблюдавания обект (обекти).

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентирания от преподавателя видеофилм на наблюдение.

2. Под ръководството на преподавателя да достигнат до осмисляне на основните методически изисквания към наблюдението.

3. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствено планирана схема на наблюдение върху конкретен избран от тях обект.

4. Като самостоятелна работа, извън семинарното упражнение, да предадат завършен вид на разработката си и да я представят на следващото упражнение.

Технология на семинарното упражнение:

1. Преподавателя представя в табличен вид основните методически изисквания към наблюдението и техния педагогически смисъл. Обяснява връзката „изискване – смисъл“:

Педагогически смисъл на методическите изисквания към наблюдението

<i>Изискване</i>	<i>Педагогически смисъл на изискването</i>
1. Обектът да бъде в истинския си вид и среда	Да възприемат системата от особености на реалния обект
2. Активна сетивна дейност	Активизиране у децата на разнообразие от анализатори (слухов, зрителен, тактилен)
3. Манипулиране от децата с обекта	Активно и непосредствено общуване, активизиране на нагледно-действения характер на мисленето
4. Включване на анализ и сравнение	Обогатяване на възприятието за външните особености с осмисляне на тяхното подреждане в обекта (анализ и откриване на общото и различното – сравнение)
5. Включване на словесната дейност на децата в процеса на възприемане на обекта	Комбиниране на сетивната активност, на децата, със словесна и мисловна, водещо до разбиране на особеностите на обекта
6. Изясняване на причинно-следствените връзки и зависимости	Децата да осмислят обекта не само като външност и статичност, а и като съдържание, и като фактори за състоянието и поведението му

2. Студентите чрез собствени коментари участват в представянето на всяко едно изискване от таблицата.

3. Преподавателят представя презентация на видеофилм за наблюдение на тема „Есен в парка”, базов учител Катя Стефанова, ЦДГ „Детелина”. По време на презентацията акцентира върху определени моменти от наблюдението, илюстриращи изпълнението на определено изискване.

4. Насочва студентите самостоятелно да откриват и коментират, по подобие на преподавателя, изпълнението на определени изисквания в определени моменти от видеофилма на наблюдението.

5. Преподавателят поставя задача на студентите да направят самостоятелна разработка на наблюдение на конкретен обект.

Забележка 1: насочва студентите да изберат обект от родното си място, да си представят, че водят деца при него.

Забележка 2: обръща внимание на студентите върху логическото структуриране на наблюдавания обект – коя ще бъде първа, коя втора,

трета и т.н. особености, т.е. да планират последователността на анализа на конкретния обект.

6. Студентите оформят разработката си в писмен схематичен вид.

7. За самостоятелна работа студентите оформят разработката на наблюдението и я представят в следващия час.

Литература:

1. Бонева,Б., С.Юлзари, М.Баракова. Запознаване с околната действителност. В помощ на учителя. С., 1991.

2. Дончева, Ю., Проучване знанията на децата за Есента с беседа и варианти на дидактични игри. Сп. Предучилищно възпитание, кн7-8/2001г.

3. Дончева, Ю., Характеристика на екологичната възпитаност като комплексно психическо образование в предучилищна възраст”. Научна конференция „Наука, околна среда и устойчиво развитие. Съюз на учените в България, кл. В.Търново. 2002г.

4. Юлзари, С. За дидактическия смисъл при използването на похватите като технологични средства в обучението по Родино- и Природознание. В: Сб. Проучване и разработване на иновации в технологията на реализирането на съвременни образователни стратегии. Русе, 2003.

5. Юлзари, С. За психологическата същност и възпитателната реалност при формирането на екологична възпитаност в предучилищна и начална училищна възраст. В: Сб. Наука, околна среда, устойчиво развитие. В.Търново, 2002.

6. Юлзари, С. Учебно-възпитателният процес по Роден край, Родинознание и Природознание, Русе, 1998.

7. Юлзари, С., лекция

Семинарно упражнение № 11

Тема: Беседата като метод на педагогическите взаимодействия при Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят същността и особеностите на беседата, като метод на взаимодействието „дете – среда” и психологическия смисъл от използването на беседата, като словесен диалогичен метод. Приложение на беседата: като метод за усвояване на знания - интелектуалното развитие на детето и, като средство за общуване в детската градина.

Съдържание на упражнението:

Чрез беседата се актуализират, уточняват, затвърдяват, разширяват и обобщават знанията на децата за околната действителност. В това се изразяват универсалните дидактически и психолого-педагогически функции на беседата.

При това упражнение студентите анализират следните *изисквания* по методиката на беседата: изисквания към *съдържателно-логическото планиране* на беседата; изисквания към *въпросите на учителя - познавателна функция* на видовете въпроси; изисквания към *формулирането на въпросите* от учителя; изисквания към *използването на художествено-илюстративни материали* при беседата.

Дискусионни въпроси:

1. Кои са методическите изисквания към провеждането на беседата - методическа и логическа структура? Как те се изпълняват в презентирания от преподавателя образец на беседа?

2. Кои са методическите особености на беседата и усложняването ѝ в зависимост от възрастта на децата?

3. Каква система от въпроси използва учителя, за да ръководи детското мислене така, че децата да могат на основата на познати неща да достигат до нови знания?

4. Какви художествено-илюстративни средства и материали могат да се използват при беседата, за да се разнообрази прекомерната словесна дейност на децата и учителя, които са типични при нейното протичане?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на, презентирания от преподавателя, видеофилм за беседа. Да отделят логическите части на ситуацията и да отбележат мястото на беседата, като неин основен метод.

2. Под ръководството на преподавателя да достигнат до осмисляне на основните методически изисквания към беседата.

3. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствено планирана план-схема на беседа, като метод в определена организационна форма (екскурзия, ситуация, занимание).

Технология на семинарното упражнение:

1. Преподавателят представя в табличен вид основните методически изисквания към беседата и техния педагогически смисъл. Обяснява връзката „изискване – смисъл”:

Педагогически смисъл на методическите изисквания към беседата

<i>Изискване</i>	<i>Педагогически смисъл на изискването</i>
1. Разнообразна словесна дейност на децата.	Обогатява езика и развива свързаната реч на децата.
2. Не само въпроси и отговори, а и използване от учителя и на други словесни похвати – разказ, обяснения, преразказ и др.	При провеждането на беседите винаги трябва да се използват разнообразие от художествено-илюстративни материали и нагледни средства.
3. Поради нормалната опасност от прекомерна словесност използване на похвати, които да я разнообразяват – нагледни, материални, двигателни.	Оптимизиране на словесната дейност на децата и свързването ѝ с асоциации от материалните средства.
4. Ясни, точни, конкретни въпроси, правилно езиково формулиране.	Формиране на конкретност, яснота и точност в езика и словесното изразяване на децата.
5. Намаляване броя на въпросите активизиращи единствено механичната памет – т.нар. репродуктивни въпроси с отговор «да», «не».	Въпроси, чиито отговори изискват умствена активност от децата - да сравняват, анализират, синтезират и обобщават наличните и получени знания.
6. Включване и на проблемни въпроси, активизиращи единството на словесна и мисловна дейност.	Когато учителят иска да формира у децата понятие за даден обект, е необходимо те да достигнат до самостоятелно даване на определение за това понятие.
7. Ясно очертани логически части на беседата – какво първо, какво второ, трето.	Формиране на системност и структурираност в мисленето на децата – отговаряйки на въпросите, децата се ориентират във външната и вътрешната структура и логика на обекта.

2. Студентите, чрез собствени коментари, участват в представянето на всяко едно изискване от таблицата.

3. Преподавателят представя презентация на видеофилм на тема „Пролет”, учител - Юлия Дончева, ЦДГ „Ралица”. По време на презентацията се акцентира върху определени моменти от наблюдаваното, илюстриращи изпълнението на определено изискване.

4. Насочва студентите самостоятелно да откриват и коментират, по подобие на преподавателя, изпълнението на определени изисквания в определени моменти от видеофилма.

5. Преподавателят поставя задача на студентите самостоятелно да анализират и отделят логическите части в писмената презентация на план – схема на беседа.

Забележка 1: обръща внимание на студентите върху логическото структуриране, т.е. да планират последователността на анализа на конкретния обект.

Забележка 2: насочва студентите да открият беседата в хода на ситуацията и да анализират качеството на въпросите на учителя.

6. Студентите оформят разработката си в писмен схематичен вид.

7. За самостоятелна работа студентите оформят разработката си и я представят в следващия час.

8. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

9. Коментар от групата на представения, от определен студент, продукт.

10. Обратна информация, обобщение от преподавателя на направеното в упражнението.

11. Инструкции и задачи за самостоятелна работа, извън семинарното упражнение да придадат завършен вид на разработката си и да я представят на следващото упражнение.

Литература:

1. Ангелова, М. Ориентиране в социалния свят на 5 – 7 годишните деца. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 2, 2006 год.
2. Витанова, Н. и др. Активността на детето в детската градина. Програма. С., 1993.
3. Витанова, Н. Концептуални идеи и целева насоченост на комплекта “Активността на детето в детската градина”. сп. Предучилищно възпитание, кн.1, 1994,.
4. Ганчева, П. Какво се крие зад популярното “Позитивното отношение към природата”? Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 2, 2006 год.
5. Голомехова, Т. Приказка за екологията. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 4, 2008 год.
6. Гьошева, Г. Разделно събиране на отпадъци от опаковки – предизвикателство към детето от предучилищна възраст. Сп. “Дом, дете, детска градина”, кн. 6, 2008 год.

ОТКРИТА ПРАКТИКА В ПОДГОТВИТЕЛНА ГРУПА
ТЕМА: “ ДЕЦАТА – ЕДНАКВИ И РАЗЛИЧНИ, ДА ГИ ПОДКРЕПИМ ”
(ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ)

ЗАДАЧИ:

1. ЕВРИСТИЧНА, С ОБОБЩАВАЩИ ФУНКЦИИ:

Да достигнат до осмисляне на различията и еднаквостта, като общи и основни, външни и вътрешни белези на детската същност.

2. ИНТЕЛЕКТУАЛНА, С АНАЛИЗИРАЩИ ФУНКЦИИ:

Чрез мисловните операции анализ и сравнение да достигнат до разбиране на някои характерни признаци на детската еднаквост и различия.

3. ИНФОРМАЦИОННА, С КОНКРЕТИЗИРАЩИ ФУНКЦИИ:

Да затвърдят и систематизират знанията си за съдържанието на белезите на еднаквостта – семейство, родители, детска градина, бъдеща позиция “ученик” и на различието – местоживеене по социален признак (град или село), расови белези (външен вид, цвят, облекло), национални белези (език).

4. СОЦИАЛНО – ПРАВСТВЕНА, С ЦЕННОСТНИ ФУНКЦИИ:

Да осмислят, че съвместните дейности им носят удовлетворение и радост, защото в тях децата си помагат и подкрепят въпреки различията помежду им.

Ход на ситуацията:

- Децата, днес пред нашите гости ще покажем колко много знаем, колко много сме научили за нас децата.
- Внимавайте! Ще си изиграем играта “Аз съм се родил...”. Пред вас има листи (картони), разгледайте ги добре и отбележете кои сте вие?
 - външен вид (пол), (обграждат рисунката на момче или момиче)
 - какъв цвят на косата имате? (оцветяват с цветни моливи)
 - какъв цвят на очите имате? (оцветяват с цветни моливи)
 - на колко години сте? (напишете цифрата или точки под фигурата на детето, което сте).
- А сега кой иска да разкаже какво е отбелязал на своя картон? (излизат 2 – 3 деца и всяко “чете” какво е отбелязало).
- Виждате, по какво най – много се различават? – че са момиченца или момченца, че са с различни коси, с различни очи.
- А по какво си приличат? – Да, всички са на 5 навършени години, всички са деца!
- Ето разбрахме, че можете да бъдете различни, но можете да бъдете и еднакви, нали деца?
- Въпреки, че сме еднакви и различни живеем заедно!
- Предлагам ви, да изпеем на гостите песничката, която сме научили още от миналата година и си я пеем с голямо удоволствие - “Аз съм се родил”.
- Много добре пяхте! Сега елате тук на масичките и погледнете този картон.
- Какво виждате нарисувано на него? – голям картон за колективна работа. На него има нарисувана сюжетна картина (от лявата страна - дом, от дясно - обстановка на детска градина, между тях - улично движение).
- В този плик има фигурки, извадете ги и ги подредете върху картона, там където им е мястото. (домашни уреди и мебели за дома; играчки, кукли, малки масички и столчета за детската градина; по улицата вървят родители и деца – по тротоара).

- Кой деца искат да подреждат върху таблото? Тук има същото табло със същите фигурки.
- Какво се получи? Двете табла – вашето, на масичките и това, на статива еднакви ли са? – Да.
- Погледнете какво се получи?
- Всички вие, деца, живеете у дома с мама, татко, батко...с родителите си в семейство. Те се грижат за вас, обичат ви.
- Всички деца отиват на детска градина и се движат....къде? – по тротоара, не по уличното платно. Там се движат.... автомобилите, а пешеходците, да повторим, къде се движат? – по тротоара.
- Всички деца ходят на детска градина, където какво правят? – играят, пеят, учат, трудят се, спят, хранят се...
- Получи се така, че всички деца живеят при своите родители, всички деца идват на детска градина с родителите си и се движат по тротоара, всички деца ходят на детска градина, тук са заедно и им е хубаво.
- Но, хайде да разберем какво най – много обичат децата? И как ще разберем? Ето как...
- “Никак не е лесно по буквички да сричаш и в тетрадките да пишеш” (поставям картинка на деца, които учат)
- Какво виждате на тази картинка, какво правят тези деца? – учат
- “ Там, където има смях и песни, там е най – чудесно, с топки, колички и пързалки за децата малки”. (докато казвам стихчето – описание, поставям картинка с детски игри).
- Какво виждате на картинката, какво правят тези деца? – играят си
- “От дежурни, масите са подредени. Първо, второ, трето са пред нас. Хапвам яденето сладко, че голям да стана аз.” (поставям картинка на деца, които ядат)
- Какво виждате на картинката, какво правят тези деца? – хранят се
- “ След обяд е време за дрямка. Очи затваряш, спиш и сладки сънища сънуваш ти”. (поставям картинка на деца, които спят)
- Какво виждате на картинката, какво правят тези деца? – спят
- А сега, внимавайте! Всяко дете ще дойде и ще сложи своята точка, те са тук при мен, приготвила съм ги, до тази картинка, която най – много обича да прави. Например: Ако Вера, обича най – много да играе, ще сложи точката си до тази картинка, с игрите, Павли до друга, а може до същата и така всяко дете ще постави своята точка на любимото му занимание.
- Да погледнем какво се получи!?
- За учението, колко точки се събраха? – 1, 2,...10 точки. Поставям съответната цифра за броя на точките.
- За игрите, колко точки се събраха? – 1, 2,...2 точки. Поставям цифрата 2
- За хранене, колко точки се събраха? – 1, 2,...2 точки. Поставям съответната цифра
- За спане, колко точки се събраха? – 1, 2,...7 точки. Поставям цифрата 7
- Кое число е най – голямото от 2, 2, 7 и 10? Да, 10 е най – голямото число.
- Това означава, че най – много децата обичат да играят.
- Ето, колко много деца си приличат по това, че обичат да играят!
- Да, до тук си говорихме по какво си приличаме, в какво сме еднакви. Това, обаче се отнася не само за нас, за децата от нашата детска градина. По същият начин си приличат и децата в целият свят – имат семейства, идват до детската градина с родителите си, заедно са в детската градина. Но дали всички деца по света по всичко си приличат, дали във всичко са еднакви? Дали не се различават по нещо? Как мислите?
- Погледнете тези картинки. (дете африканче – негърче, дете азиатче, дете европейче)

- Какво виждате на тях?
- Знаете ли какъв е цветът на кожата на африканчето – негърчето, на азиатчето и на европейчето? – на негърчето е черна (поставям черен белег до картинката); на азиатчето е жълта (поставям жълт белег до картинката); а на европейчето, тоест на нас е бяла (поставям бял белег до картинката).
- Еднакъв ли е цветът на кожата им? – не, различен е.
- Еднакво ли е времето при тези деца? Те живеят в различни континенти.
 - негърчето живее в топлите страни, на юг.
 - азиатчето живее в Азия, там има много високи планини и е студено.
 - европейчето жее тук, в Европа, където имаме....колко сезона...? – 4
- Е, еднакво ли е времето при тези деца? – не, различно
- А, какво е облеклото им?
- Как според вас се облича негърчето? Защо? – там е топло
- А, азиатчето с какво облекло е? Какво казахме за времето там...да, студено е. Облича се с по – топли дрехи; в кимоно (така се казва дрехата му).
- А, европейчето, ние как се обличаме? – според сезона (дънки, ризки...)
- Те, еднакво ли се обличат? – не, различно.
- Те се хранят и с различна храна!
Негърчето яде много банани, защото те растат по дърветата и то си ги бере от банановите дървета.
Азиатчето яде много риба, защото има много чисти реки в планините.
А европейчето яде много ябълки, грозде, хляб. Това, което ражда нашата плодородна земя.
- И храната им е различна, не е еднаква!
- Те дори говорят на различни езици.
- Какви езици сте чували? – английски, френски, немски.
(пускам запис на различни езици и накрая на славянски – руски - за преход).
- А този език познат ли ви е? Чували ли сте го?
- Това е славянски език. На тези езици говорят всички руснаци, поляци, чехи, сърби и българи.
- Ето, всички деца говорят и на различни езици, но те всички обичат да учат, да играят, да пеят, да танцуват, да се хранят, да спят, да спортуват. Те обичат еднакви неща, макар и външно да са различни. Те, всичките, по света, са деца!
- По света децата са различни. Живеят на различни места, а в България? Всички деца на еднакви места ли живеят?
- Отгатнете по разказчето ми “Къде живее това дете?”
“Една сутрин Катето се събуди, разтърка сънено очи и се послуша. Петльо кукуригаше с цяло гърло, кокошките кудкудякаха в двора, големият Шаро уж лаеше страшно. По улицата минаваше трактор. Тя бързо стана, облече се и потърси майка си. Намери я в градината между зеленчуците...”
- Къде живее това дете, Катето? – да, на село. (поставям на таблото сюжетна картина – на село).
- А, я слушайте “Къде живее това дете?”
“ Мишо, както спеше чу странен шум и се събуди. Нещо дращеше и скимтеше. Това “нещо” успя да отвори вратата и се хвърли на леглото при него. Да, беше малкото му кученце Боби. Колко много му се радваше и подскачаше! На шкафчето весело въртеше колелото хамстерчето Кри – кри, а златните рибки в аквариума си плуваха около мяхурчетата въздух. Навън се чуваше шума от коли, клаксони и спирачки.”
- Къде живее Мишо? – да, в града. (поставям картина на град)

- Ето деца, казахме, че всички сме българчета, живеем в България, но на различни места. Едните къде? – на село. А другите, къде? – В града.
- По това къде живеят също са различни!
Но всички те са... деца!
- Всички те са деца и като всички деца обичат изненадите! Аз също съм ви приготвила една много голяма изненада. (Внасям голям, шарен кашон с панделка).
- Излез, Тони, и без да гледаш вътре, извади един предмет.

Сметало, ученическа чанта, тетрадка, молив, острилка, химикал – ученически пособия. (словесна дейност: за какво служат? – предназначението им)

- Всички тези предмети, на кого са необходими? – на учениците.
- Да, деца, много различни и еднакви неща открихме, но това последното, еднаквото, че всички вие искате да станете ученици. Всички вие искате много да знаете, всички вие искате много да можете, всички вие искате да можете да четете, да пишете, да смятате, но за да можете всичко това, трябва да ходите на училище.

Извод: дотогава ние сме заедно, заедно, значи съвместно, значи взаимопомощ, взаимна подкрепа, приятелство и близост, значи удовлетворение, задоволство, радост – значи, че еднакви или различни, заедно ли сме, ние сме добре!

- Хайде да поканим и децата от другата четвърта група и с тях да си изиграем играта “Еднакви и различни”.

Правила на играта: (казват се от дете) при сигнал “Еднакви” се хващат за ръце, само момичета и само момчета (по пол).

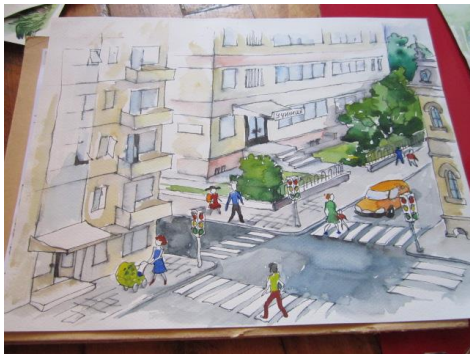
Варианти: по цвят на косите, по височина, по цвят на очите.

При сигнал “Различни” се хващат за ръце момче и момиче (по пол).

Варианти: по ръст, по цвят на очите, по цвят на косите.

Перспектива: Следващият път....

Художествено – илюстративен материал от тема „Децата – еднакви и различни, да ги подкрепим”, художник на илюстрациите – Валентин Гогов:

Семинарно упражнение № 12

Тема: Дидактичната игра като метод на педагогическите взаимодействия при Взаимодействие „дете – среда”.

Цел на упражнението:

Студентите да осмислят същността и особеностите на дидактичната игра като универсално методическо средство за ВДС.

Съдържание на упражнението:

Дидактичната игра е метод за затвърдяване и прилагане на знанията на децата в практиката. Чрез дейностите и разнообразието от активности на децата при нея, те по-добре осмислят знанията си и достигат до мисловни изводи в практико – приложен план. Силата на дидактичната игра, освен това, е във връзката и взаимната обусловеност между интелектуалната детска активност и емоционалните преживявания на децата, породени от игровите действия.

В това упражнение студентите се ориентират в двата основни методически акцента на дидактичната игра – разнообразие от игрови действия и откритост на игровия замисъл, което носи удовлетворение на децата. В упражнението преподавателят ориентира студентите в начините и средствата за осъществяването на тези два същностни методически акцента на дидактичната игра.

Дискусионни въпроси:

1. В какво се състои същността и особеностите на дидактичната игра в пряката възпитателна работа по ВДС (метод) и в цялостния живот в детската градина (форма за организация на режимен момент)?

2. Каква е структурата на дидактичната игра – специфика на компонентите и взаимовръзките между тях (игров замисъл, учебно съдържание, игрово действие, игрови правила, познавателен резултат)?

3. Какви са методическите изисквания към подготовката на дидактичната игра?

4. Какви са методическите изисквания към провеждането на дидактичната игра?

5. Каква е методическата схема на отделен вариант на дидактичната игра и на цялостното провеждане на дидактичната игра като метод? Ръководство на дидактичната игра.

6. Видове дидактични игри. Видове игрови действия според начина на манипулиране на децата с игровия материал и според организацията на игровото действие*.

* Юлзари, С. Учебно-възпитателният процес по Роден край, Родинознание и Природознание. – Русе. 1998. – с. 157 - 158

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват при анализирането на презентирания от преподавателя образец на план-схема на дидактични игри.

2. Под ръководството на преподавателя и с помощта на предварително подготвена презентация, да достигнат до осмисляне на основните методически изисквания към дидактичната игра.

3. Да изработят, под формата на самостоятелна работа, собствено планирана схема на дидактична игра върху конкретно избрана от тях тема.

4. Като самостоятелна работа, извън семинарното упражнение, да предадат завършен вид на разработката си и да я представят на следващото упражнение.

Технология на семинарното упражнение:

1. Преподавателят представя в табличен вид основните методически изисквания към дидактичната игра и педагогическия ѝ смисъл. Обяснява връзката „изискване – смисъл“:

Педагогически смисъл на методическите изисквания към дидактичната игра

<i>Изискване</i>	<i>Педагогически смисъл на изискването</i>
1. Основно – минимализиране на усещането у децата, че са обучавани, да остават с впечатлението, че играят, а не че учат.	Повишава се емоционалната активност на децата. Те изпитват удовлетворение от игровото действие и от постигнатия познавателен резултат. Интелектуалната активност се комбинира с емоционалната.
2. По възможност игровите задачи да се поставят така, че децата да поемат определена роля. Например: не «ще рисуваме», а ще «бъдем художници», не «ще отгатваме гатанки», а ще «бъдем откриватели», не «ще тичаме из занималнята», а ще «бъдем животно, растение, превозно средство или нещо подобно».	Поетата роля и действието от нейните позиции допълнително повишава интересът и мотивите на децата към извършване на умствени усилия за участие в играта и за постигане на нейния познавателен резултат.
3. Във всеки един от вариантите на една дидактична – различни като вид игрови действия, т.е. чрез различните си игрови действия, дадената дидактична игра, да предизвиква различни активности у децата.	Разнообразие от видове активности на децата, породени от характера на игровото действие.
4. Преценката на варианта да бъде не дидактична, а чрез изпълнението на ролята и продукта от игровото действие.	Ролята и продукта от игровото действие са в реална приложимост, т.е. част от реалната действителност. Пример: в дидактичната играта за диференциране на плодове и зеленчуци да се използват всички рецептори включително и

	вкусовият. Деца свързват съдържанието на преценката с качеството на продукта от собствената игрова дейност.
5. Ясно поставяне и обясняване на правилата на играта – какво да и какво да не правят.	Деца се ориентират и осмислят комплекси от забранителни и разрешителни критерии за участие в игровото действие. Овладеват правила за познавателната си (учебна) и социално-нравствената си дейност (общуване).

2. Студентите чрез собствени коментари участват в представянето на всяко едно изискване от таблицата.

3. Преподавателят представя, допълнени за ПУВ, примери на видовете игрови действия*:

- Материални (предметни) – дидактични игри с натурални предмети; картинки; фотоси; «чудната торбичка»; лота; сюжетно лото - например: картончето с нарисувано кокиче да го поставят върху основния пролетен сюжет, дървото с пожълтелите листа – върху картон за есента и др.; с природни материали - природни материали от растителен произход и природни материали на неживата природа т.нар. физичен свят; игри с пясък и вода; игри със сняг; пъзели; игри, свързани с природните явления.

- Двигателни – игри с пясък и вода; игри със сняг; игри, свързани с природните явления; .

- Технитизирани (програмирани), компютъризирани – пъзели; свържи със стрелка; игри, свързани с природните явления. Технитизирането може да бъде на хартиена, механична, електрическа или електронна основа.

- Словесна – словесните дидактични игри допринасят за развитие на логическото мислене у децата - гатанки, небивалици, открий грешката на разказвача, игри за затвърдяване детските знания, за съществен белег на обекта или явлението, игрите – описания; игри, свързани с природните явления; интервю и др.

4. Презентация (материална, нагледна и словесна) от преподавателя, на методическа и логическа структура на дидактичната игра.

5. Изработване на материали за дидактична игра (според планираната методическа схема).

6. Анализ и коментар на дидактични игри за различни възрасти. Обяснение, коментари, поставяне на тезата от преподавателя.

7. Самостоятелна работа на студентите – изработване на един – два варианта на дидактична игра по избрана тема (формулиране на собствени изводи, оформяне на продукт от самостоятелната работа по аналогия на презентирания).

8. Представяне от студенти на собствения продукт – обосновка и защита.

* Юлзари, С. Учебно-възпитателният процес по Роден край, Родинознание и Природознание. Русе, 1998, с. 157 – 158.

9. Коментар от групата на представения от определен студент продукт.

10. Обратна информация, обобщение от преподавателя на направеното в упражнението.

11. Инструкции и задачи за самостоятелна работа извън семинарното упражнение.

12. Да придадат завършен вид на разработката си с оглед представянето ѝ на семестриалния изпит.

Литература:

- 1.** Дончева, Ю. Подбор и ръководство на дидактичните игри в ситуациите по природен и социален свят. В: сборник от Научно-практическа конференция, „Иновационни практики в образованието“, 35 години Факултет по педагогика, Благоевград, 2011 год.
- 2.** Конакчиева, П. За детската практика – преобразуваща изследователска дейност. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 7, с. 9, 2010 год.
- 3.** Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 4, 2010 год. Тема: Фоклор и творчество.
- 4.** Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 7, 2009 год. Тема: Детето и природата.
- 5.** Юлзари, С. Възпитателната работа по Взаимодействие “Дете–среда” в детската градина като психолого-педагогическо условие за формиране на готовност за обучение по Родино- и Природознание в началното училище. В: Сб. “Проблеми на адаптацията за училищно обучение и възпитание” на Център за образователни технологии към ВТУ “Св.Св.Кирил и Методий”. В.Търново. 2003.
- 6.** Юлзари, С. Учебно-възпитателният процес по Роден край, Родинознание и Природознание, Русе, 1998.
- 7.** Юлзари, С., лекция

Приложение:

Към дидактичните игри с плодове и зеленчуци се отнася играта „Чудната торбичка”. Тя се играе с децата от I до подготвителна група, но с различни задачи. В I група децата трябва да намерят само плод или само зеленчук по неговото име и да го назоват; във II група децата трябва да намират плодове и зеленчуци по тяхното наименование и да казват какъв цвят имат, на какво им приличат и къде растат; в III група децата трябва да намират плодовете и зеленчуците по тяхното описание; в подготвителна група децата трябва да умеят да описват намерения плод или зеленчук.

За тази игра са необходими следните материали: красиво изработена торбичка, плодове и зеленчуци (I група – три плода или три зеленчука, II група – два плода и два зеленчука, III група – три плода и три зеленчука, подготвителна група – четири плода и четири зеленчука).

Дидактична игра за I група:

Задачи:

А) образователни – да затвърдявам знанията на децата за зеленчуците – моркови, картофи и пипер. Да се научат правилно да произнасят техните наименования;

Б) възпитателни – да възпитавам сензорната култура у децата – да познават предмета чрез опипване.

Ход на занятието:

1. Куклата Лили носи торбичка за послушните деца (игров похват). Учителят: „Децата, куклата Лили ви е донесла една много хубава торбичка. Хайде да я разгледаме и да видим какво има в нея!”

- Как се казва този зеленчук? – показвам морков, няколко деца повтарят;
- Какъв цвят е? – червен;
- На какво ви прилича? – на пръчица;
- Как се казва този зеленчук? – картоф, няколко деца повтарят;
- На какво ви прилича? – на топка;
- Как се казва този зеленчук? – пипер, децата повтарят.

2. „Децата, сега ще си изиграем една много интересна игра. Тя се казва „Чудната торбичка”.

Правило на играта: „Аз ще кажа името на зеленчука, а вие ще пхнете ръката си в торбичката и ще го намерите!”

- Кое дете иска да намери морков? – децата да внимават дали тяхното другарче ще намери морков, и т.н.

Децата от III и подготвителна група намират плодовете и зеленчуците по описание, класифицират ги, като ги отделят по признак къде растат (в зеленчуковата или овощната градина). Тази дидактична игра може да се използва и за формиране на понятията „плодове” и „зеленчуци”. За тази цел е необходимо, след като ги класифицират (разделят ги в две щайги или кошнички), учителят да постави няколко обобщаващи въпроси. Въпросите за формиране на понятията „плодове” и „зеленчуци” могат да бъдат следните:

- Децата, какво има в едната щайга? – ябълки, круши, сливи, дюли;
- Кой се грижи за тях? – овощарят;
- Къде растат? – в овощната градина;
- Как можем да ги назовем с едно общо име? – плодове;
- Какво е „плодове”? – децата трябва сами да стигнат, под ръководството

на учителя, до определение на понятието „плодове” – ябълките, крушите, сливите, дюлите растат в овощната градина. За тях се грижи овощарят. Те се наричат плодове.

Децата от III и IV група могат да класифицират цветята по мястото, където растат (полски, градински, горски) и по времето, когато цъфтят (пролетни, летни, есенни). Децата могат да разпознават дърветата по техните листа и плодове, да подреждат листата по големина, да ги подреждат от най-малкия до най-големия лист и обратно; да ги подреждат по форма (кръгли, яйцевидни, сърцевидни, нарязани). Изпълнението на тези задачи, в процеса на играта, уточнява и затвърдява детските знания за формата, големината, цвета на различните растения. Тази дейност дава възможност на децата по по-лек начин да затвърдяват своите знания за съществените белези на цветята, плодовете, зеленчуците, дърветата и да стигнат до елементарни определения за растенията, до понятие за тях.

Семинарно упражнение № 13

Тема: Двор, природен кът и природен календар - средства за възпитателна работа по Взаимодействие „дете – среда”.

Въведение:

Проблемът за отношението между вътрешното (интериор) и външното пространство (екстериор) и тяхното обвързване с природната среда е фундаментален за архитектурата, понеже тя използва и двете като диалектически противоположности. Тяхното взаимно проникване (протичане едно в друго) е основен принцип в модерната архитектура на XX век, не само прокламиран в теоретичните разсъждения на пионерите на модернизма - Льо Корбюзие, Валтер Гропиус, Мис ван дер Рое и Франк Лойд Райт, но и доказан на практика в тяхното творчество, независимо дали става дума за жилища, училища, детски градини, или други видове промишлени и обществени сгради. Мис ван дер Рое и Райт са известни с концепцията за "течащото пространство", а Льо Корбюзие - със своите Пет принципа, най-важните от които са повдигането на сградата над терена (вила Савоа), при което под нея преминава прилежащото озеленяване и превръщането на покрива на сградата в богато озеленена тераса (Марсилската единица). Ограждащите стени на сградата са прорязани от остъкляване, което се отваря към природата - похват, майсторски използван и във вила "Кауфман" (Къщата на водопада) на Райт. Льо Корбюзие също така е известен и с градоустройствените си идеи за "града - градина" (Лъчезарният град) и Атинската харта (изработена още през 1933, но обнародвана чак през 1943 г.), в която той също дискутира ролята на озеленяването в пространствата за отдих (почивка и рекреация) и тяхното зонироване в структурата на града.

Архитектурата съвсем условно може да се раздели на "вътрешна" (към нея спада и т. нар архитектурен дизайн) и "външна" (градоустройственото вписване на фасадата или силуета на сградата в архитектурен ансамбъл). Към тях трябва да се прибави и ландшафтната архитектура - това е отделна специалност, която се занимава с видовете озеленяване, парковите елементи (пейки, беседки, перголи и пр. и тяхното приложение). Всички тези различни аспекти (подразделения) на архитектурата имат една обща и единствена цел - създаването на възможно най-хармонична, удобна и приятна за обитаване архитектурна среда, създаване и композиране на пространства, в които природно съществуващото се съчетава със създаденото от човека.

Всяко изображение в архитектурата (независимо в какъв мащаб и дали е схематично или по-подробно) е някаква ортогонална проекция (план, фасада, изглед, силует или разрез) или перспектива (която може да бъде поглед от човешки хоризонт, или отгоре). Географските карти също

са планове, но в много по-дребен мащаб, ето защо названието "карта" не подхожда за обекти от мащаб на архитектурата. В нашата терминология (разбирай архитектурната – бел.авт.) е прието да се говори за "план" (ситуационен план, градоустройствен план, разпределение, план-схема и пр.), тогава, когато изображението е вертикална проекция, независимо от мащаб. Хоризонталната проекция е "разрез" и "фасада" (когато става дума само за сграда) или "изглед" (когато освен сграда има паркови елементи и озеленяване).

Необходимите елементи на обзавеждане и озеленяване на вътрешните и външни пространства в учебните заведения (училища и детски градини) са регламентирани в нормативите за тяхното проектиране и изграждане.

Арх. д-р Вихрен Бакърджиев

Цел на упражнението:

Студентите да се запознаят с възможностите на двора, природния кът и природния календар, като средства за обогатяване и усъвършенстване на възпитателната работа по ВДС.

Съдържание на упражнението:

Провеждането на възпитателната работа по ВДС не се заключава само в нейните организирани форми (екскурзия, ситуация, дейност по интереси). Тя протича в цялостния живот на децата в режима на детската градина. В този смисъл дворот, природният кът и природният календар представляват средства за формиране на познавателния и социалния кръгзор на децата за социалната и природната среда.

Съдържанието на упражнението се заключава в това, че студентите вникват в използването на двора, природния кът и природния календар като методически и технически средства. Студентите се ориентират в тяхното съдържание и начините им на използване.

Дискусионни въпроси:

1. Какво е съдържанието на двора, природния кът и природния календар, като участъци от интериора и екстериора на детската градина? Какви елементи включва това съдържание?

Забележка:

- устройството на двора включва: игрални площадки, затревени и залесени участъци, пясъчници, беседки, по възможност – опитно поле, екокът, алпиниум;
- природният кът включва: кът за растения, кът за животни, цветен кът;

- природният календар представлява таблично представяне на сезонно – климатичните особености в деня, седмицата и месеца. Вариантите за попълването на природния календар, в общи линии, са два: с готови картинки (за по-малките групи) и с условни знаци и символи (за по-големите групи).

2. На какви изисквания трябва да отговаря ръководството на дейностите на децата в двора, природния кът и природния календар?

3. Какви екологични и трудови дейности могат да изпълняват децата в трите участъка?

4. Как може и би трябвало да изглежда изработения проект за устройство и обзавеждане на двор, природен кът и природен календар?

Задачи за самостоятелна работа на студентите и очаквани резултати:

1. Да участват в анализирането на презентирания от преподавателя, проекти за опитно поле, природен кът и природен календар.

2. Да представят и обосноват собствени проекти за устройство и обзавеждане.

Технология на семинарното упражнение:

1. Запознаване студентите с Наредба № 3 от 5 февруари 2007 г. за здравните изисквания към детските градини, в частта ѝ - **Раздел II. Здравни изисквания към сградите и помещенията** (виж в Приложение).

2. Преподавателят представя презентация – списък на участъците на двор в детска градина. Обяснява педагогическия смисъл в използването на всеки един от участъците.

3. Преподавателят представя презентация на проект за устройството на двора в схематичен вид – като карто-схема. Обяснява разположението на участъците изобразени чрез използваните символи.

4. Преподавателят представя презентация на снимков материал, отразяващ образци на двор в детска градина (снимките са от детски градини у нас и в чужбина).

5. Преподавателят представя презентация на образци на природен календар.

6. Преподавателят запознава студентите с това какви дейности могат да изпълняват децата в участъците на двора, при грижите в природния кът и при попълването на природния календар.

7. Поставя се задача за самостоятелна работа на студентите – изработване на собствени проекти за двор, природен кът или природен календар по аналогия на презентирания.

Забележки:

- всеки студент избира върху какво ще разработи проекта си;

- ако се изработва проект на двор, то той трябва да бъде в конкретна детска градина, в конкретно населено място.

8. Обосновка и защита от определен студент на продукта му. Обсъждане и коментар от студентската група.

9. Поставяне на задачи за самостоятелно завършване на проекта, извън семинарното упражнение, с оглед представянето му в завършен вид на следващото упражнение.

Литература:

1. **Бонева, Б.,** С. Юлзари и др. Запознаване с околната действителност в детската градина. В помощ на учителя. С., 1991.
2. **Голомехова, Т.** Дворът на детската градина – с нов дизайн. Сп. “Предучилищно възпитание”, кн. 5, с. 34, 2008 год.
3. **Гюров, Д.** Педагогика на взаимодействието “Дете-среда”. С., 1997.
4. НАРЕДБА № 3 от 5 февруари 2007г. за здравните изисквания към детските градини.
5. **Проданов, Г.** Хигиенни изисквания към планирането и строителството на съвременното училище. В: сборник от юбилейна научна конференция 20 години педагогически факултет “Образованието в глобализация се свят” В.Т. 2004г.
6. **Юлзари, С.** Учебно-възпитателният процес по Роден край, Родинознание и Природознание. Русе, 1998.
7. **Юлзари, С.,** лекция

Приложение:

НАРЕДБА № 3 от 5 февруари 2007г. за здравните изисквания към детските градини

Издадена от Министерство на здравеопазването
Обн. ДВ. бр.15 от 16 Февруари 2007 г.

Раздел I.

Общи положения

Чл. 1. (1) С тази наредба се определят здравните изисквания към детските градини.

(2) Наредбата се прилага за всички детски градини независимо от вида на тяхната собственост.

Чл. 2. Здравните изисквания се отнасят до:

1. сградите и помещенията;
2. оборудването и обзавеждането на помещенията;
3. факторите на средата;
4. дейността в детската градина.

.....

Раздел II.

Здравни изисквания към сградите и помещенията

Чл. 5. Детските градини се разкриват и разполагат в райони, отдалечени от улици с интензивно движение, паркинги и промишлени предприятия, замърсяващи околната среда.

Чл. 6. (1) Теренът на детската градина трябва да включва не повече от 30 % застроена площ и не по-малко от 50 % озеленени площи.

(2) Теренът се огражда с ограда с височина до 1,6 m, която се поддържа в изправност за недопускане влизането на външни лица и животни в двора на детската градина.

Чл. 7. (1) Детската градина трябва да има озеленен двор, оборудван със стационарни уреди за игра, пясъчници и сенници.

(2) Тревата в озеленения двор да се коси редовно и обработва два пъти годишно с инсектициди за предпазване от кърлежи.

(3) Пясъкът в пясъчниците периодично се подменя и допълва и се обработва с инсектициди.

Чл. 8. За детска градина с до 4 групи се осигурява физкултурна площадка с регулируемо засенчване и площ 120 - 130 m², от които за игра с твърда настилка по 2,5 m² на дете.

Чл. 9. (1) Детската градина се проектира в специално построени за целта сгради до два етажа или в такива, приспособени за отглеждане на деца от съответната възрастова група.

(2) Входовете в детските градини се проектират, както следва:

1. за всеки две яслени групи или четири градински групи - отделен вход и стълбище;

2. за единствена яслена група - при възможност отделен вход;

3. за административните служби - отделен вход;

4. за изолационното помещение - при възможност отделен вход.

Чл. 10. (1) В детската градина се изграждат следните помещения:

1. спалня и занималня с площ по 100 m² за целодневна и нощуваща група и по 50 m² за полудневна група, при осигуряване на минимум 4 m² площ на едно дете;

2. гардероб, санитарен възел, състоящ се от тоалетна и умивалня, с площ не по-малка от 40 - 50 m² за целодневна и нощуваща група и 20 - 25 m² за полудневна група;

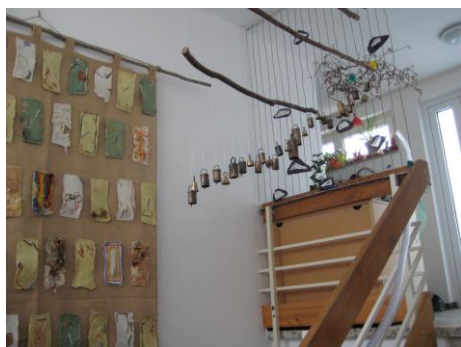
3. физкултурно-музикален салон с площ не по-малка от 80 m², по възможност разположен на първия етаж, с осигурена естествена и механична вентилация;

4. по възможност плувен басейн с размери 6 x 12,5 m и максимална дълбочина 0,8 m; басейнът следва да има самостоятелен вход, помещение за тренъора, съблекалня за 15 - 20 деца и санитарен възел с мивка с подвижен душ, той трябва да е снабден с инсталация за затопляне, почистване и дезинфекция на водата и да отговаря на изискванията на наредбата по чл. 34, ал. 2 от Закона за здравето;

.....

Приложение:

Снимков материал от семинарно упражнение на тема „ Изработване и обсъждане на собствени проекти за двор, опитно поле, природен кът и природен календар”. Снимките от 7 до 12 (двор на детски градини в Италия) са направени от Цани Пейков, останалите са авторски - Юлия Дончева.

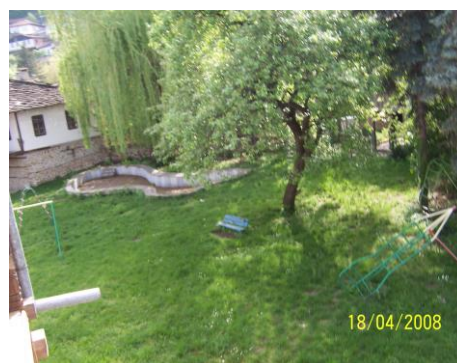
Сн. 1 Екокът. Детска градина в Германия

Сн. 2 Двор на детска градина в Сливен

Сн. 3 Двор на детска градина в Ловеч

Сн. 4 Двор на детска градина в Ловеч

Сн. 5 Двор на детска градина в Ловеч

Сн. 6 Двор на детска градина в Ловеч

Сн. 7 Двор на детска градина в Италия

Сн. 8 Двор на детска градина в Италия

Сн. 9 Двор на детска градина в Италия

Сн. 10 Двор на детска градина в Италия

Сн.11 Двор на детска градина в Италия

Сн.12 Двор на детска градина в Италия

Месечни природни календари (Пиктограми)

СЪДЪРЖАНИЕ

Семинарно упражнение №, Тема	Страница
№ 1: Съдържание на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда” според Държавните образователни изисквания (ДОИ), образователни ядра от Социален свят и Природен свят – анализ, програмни системи за възпитателна работа по Взаимодействие „дете – среда” – авторски колективи	6
№ 2: Структура на житейските области от социална и природна среда. Обективен аспект на програмното съдържание по Взаимодействие „дете – среда”	33
№ 3: Принципите за спираловидност и комуникативност като типични за възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”	40
№ 4: Проучване знанията на децата за социалната и природна среда	45
№ 5: Ситуацията като организационна форма на Взаимодействие „дете – среда”	51
№6: Заниманието като организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”	58
№ 7: Дейността по интереси като организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”	65
№ 8: Художествено – илюстративните материали във възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”	70
№ 9: Екскурзията като специфична организационна форма на възпитателната работа по Взаимодействие „дете – среда”	73
№ 10: Наблюдението като основен метод на педагогическите взаимодействия при Взаимодействие „дете – среда”	79
№ 11: Беседата като метод на педагогическите взаимодействия при Взаимодействие „дете – среда”	82
№ 12: Дидактичната игра като метод на педагогическите взаимодействия при Взаимодействие „дете – среда”	89
№ 13: Дворът, природният кът и природния календар като средства за Взаимодействие „дете – среда”	94

Автор: Юлия Дончева

Заглавие: Педагогика на взаимодействие „дете – среда”

Подзаглавни данни: Методическо ръководство за семинарни упражнения

Поредност на изданието: първо

Научен редактор: доц. д-р Синто Юлзари

Технически редактор: Антони Пенчев

Рецензент: доц. д-р Синто Юлзари

ISBN: 978-954-712-568-1

Формат: А5 на книжното тяло

Печатни коли: 12,75

Издателски коли: 6,38

Тираж - 200

Печатна база при Русенски Университет „Ангел Кънчев”